

7

OKTOBER 1967

LOVEČ

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

VSEBINA

Oktober — Slavko Kovač	194
Gamsi in rdeče pike — Miloš Kelih	195
Čudovita jesen — Branko Galjot	198
Lov s pastmi in še kaj	200
Cernač	200
Kokcidiji — Dr. Janez Brglez	202
Prizanesimo lisici s strupom! —	
Leyko Riedl	204
V Slovenskih gorica pred 70 leti	
— Dr. Avgust Reisman	206
Lovci, sadite divji kostanj! — Janez	
Kromar	207
Lovstvo na Škofjeloškem od sred-	
njega veka do danes — Prof.	
dr. Jože Rant	208
Lisičje — Janez Mravlje	210
Po lovskem svetu	211
Iz lovskega oprtika	212
Fotopuška Novoflex — Prof. dr.	
ing. Franc Avčin	212
Sibreni naboji — Ljuben Zadnik	216
Mladi pišejo	219
Iz lovske organizacije	219
Literatura	222
Jubilanti	222
Umrli	223
Lovska kinologija	223
Šaljive	223
Izid žrebanja »Spominske tombole«	
1. sept. 1967 v Beogradu	224

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradaklja, predsednik, Franc Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Čenčič, Janez Čop, Vladimir Plenčar, dipl. ing. Mirko Sušteršič, dr. Stane Valentincič. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Zupančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. — Rokopisev in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 23,30 N din. Za člane družin, ki niso vključene v področne zveze in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 30 N din; za inozemstvo 40 N din; posamezna številka 2,50 N din. — Mali oglasi in objave: do 15 besed 3 N din, od 15 do 25 besed 4 N din, od 25 do 35 besed 5 N din. Hkrati z naročilom je oglašje treba tudi plačati. Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 501-847/1. — Tiskalo in kšije izdelala Tiskarna »Jože Moškrč« v Ljubljani.

REPUBLIŠKA TEKMA PO KRVNEM SLEDU

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi pod pokroviteljstvom Lovske zveze Gorenjske 5. novembra 1967 v lovišču LD Stol-Begunjsčica tradicionalno tekmo po krvnem sledu v republiškem merilu za vse vrste lovskih psov. Opozorjamo lovske družine oziroma lovce, ki nameravajo prijaviti svojega psa na tekmo, da to pravočasno store. Prijavo je nasloviti na: Pavel Cvenkel, tajnik DLP, Ljubljana, Puharjeva 3, najkasneje do 31. oktobra 1967. Priporočamo, da po navedenem roku prijav zaradi tehničnih priprav na tekmo nikakor ne bomo mogli upoštevati. Iz prijave naj bo razvidno: ime psa, pasma, štev. jugoslov. rod. knjige ali reg. mladih ter natančen naslov lastnika oziroma prijavnika.

Zborna mesto tekmovalcev bo ob 8. uri zjutraj v restavraciji »Turist« v Lescah, nasproti železniške postaje.

Odbor DLP

MALI OGLASI

Obveščamo vse lovce in druge koristnike preparatorskih del, da je naša štipenditska Irena Kiki, ki je dovršila preparatorsko šolo, 15. sept. 1967 odprla lastno preparatorsko delavnico v Slov. Bistrici, Trg svobode 7. Priporoča jo Lovska zveza Maribor.

Prodajam 3 mesece stari psički, kratkodlaki jazbečarki, rjave barve. Franc Ječ, Brežice, Gor. Lenart 36.

Prodajam pet brakov-jazbečarjev, starih 3 mesece — starši s prav dobro oceno. Peter Novak, Jama 32, p. Kranj.

Prodajam strelni daljnogled Zeiss 4×. Ivan Udovič, Ljubljana, Krimska 16.

Prodajam kvalitetne polstene čepe kal. 16 in 12 s pokrovi — po 10 S din, lahko po povzetju. Sergej Vrabec, Ljubljana, Menardova 59.

Prodajam psico brak-jazbečarko, staro tri leta, odlično zajčarko. Alojz Timošek, Rdeči breg 15, Lovrenc na Pohorju.

Prodajam nemške kratkodlake ptičarje, 3 mesece stare, moškega spola. Feliks Vogrin, Sp. Voličina 86, p. Voličina.

Prodajam novo boroveljsko bokarico kal. 16/70 — 7 × 65 R z daljnogledom. Ljubljana, Glavarjeva ul. 12, III. stopnišče, VI. nadstr., stanovanje št. 20, telefon 312-784.

Prodajam — ker sem bolan — plemenjakinja resasto jazbečarko. Ferdo Cesar, Slovenj Gradec, Gradišče 10.

Prodajam trocevko 16 × 16–7 × 57 R z daljnogledom »Suhl« in novo Mauser repetirko 7 × 64 z daljnogledom. Egon Karič, Ljubljana, Kajuhova 28.

Prodajam štiri mesece stara koker španjela, črne in črno-bele barve. Hubert Plaznik, Hrastnik 3.

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

L. LETNIK

ŠT. 7

OKTOBER - VINOTOK 1967

Jereb je utihnil...

Foto ing. J. Černač

*Spet poje
lovski rog*

Foto P. Adamič

Oktober

Jelenji ruk, sen mnogih lovcev, pa malokateremu dosegljiv, je v polnem jeku.

V lepih jesenskih dneh je tudi zalaz na gamsa izreden užitek. Srnjad menja dlako in ker se mlada prebarva prva, stara in bolehnna pa kasneje, imamo še enkrat priložnost za ocenitev starosti in zdravstvenega stanja. Zato izrabimo ta čas za odstrel srn in mladičev, ki niso prebarvani.

Lov na fazane je v polnem teku, medtem ko pričnemo z odstrelom zajcev šele v drugi polovici oktobra. Madžari in Čehi so s preiskavami dokazali, da je za gojitev zajca najboljši način lova pogon, kjer pade okoli 65 % samcev in le

okoli 35 % samic. Pri vseh drugih načinih lova odstrelimo več samic.

Poskrbeti je za brezhibno organizacijo lovov za lovske turiste. Vse nepravilnosti in mrharjenja gredo na račun organizatorja. Če gostje niso disciplinirani, ne upoštevajo naših pravil in kršijo celo lovski zakon, je lovovodja dolžan takoj prekiniti lov in zahtevati, da se lovski turisti odstranijo iz lovišča. Vsaj enkrat tedensko založimo fazanja krmišča, kajti polja so gola in brž ko nastopi zima, morajo fazani vedeti, kje najdejo hrano. V sadjarskih in vinorodnih okoliših me bo težko brezplačno dobiti tropine. Raztrosimo jih v bližini krmišč, fazani radi po njih brskajo in pobirajo pečke. Za parkljasto divjad pripravimo zadostno količino kostanja, želoda, žita, odpadnega sadja, lesnik, topinamburjevih gomoljev itd.

Sadjarje opozorimo, da zavarujejo sadno drevje, da ne bo kasnejše jeze. Z dobrim psom preiščemo sadne drevesnice ter ograjene sadne plan-taže in odstrelimo zajce, ki so zašli vanje. Opozorimo upravnike na raztrgano mrežo v ograjah, odprta vrata in druge nedostatke, ki omogočajo zajcem vhod.

Za začetek skupnih lovov je prav, da lovovodja v primernem predavanju opozori vse člane na varnostne ukrepe in ravnanje z orožjem. Ne bomo popustljivi proti nepoboljšljivim streljačem in nediscipliniranim lovcem, ki ogrožajo življenje in zdravje solovcev!

Lepa navada je, da ob začetku lova, po dopoldanskem pogonu, pripravimo skupen prigrizek in manjšo zabavo v naravi. Lep jesenski dan nam bo ostal v nepozabnem spominu.

S. K.

V ruku na Pohorju

Foto F. Hribernik

Gamsi in rdeče pike

Miloš Kelih

Hotel bi doprinesiti nekaj misli k članku Mirka Lamprehta, objavljenemu v LOVCU št. 4/67, o gojitvi gamsov in ocenjevanju trofej in »rdečih pikah«. Pisec postavlja vprašanje, kakšen naj bi bil kriterij za ocenjevanje gamsjih trofej, ki naj bi se ga posluževale ocenjevalne komisije.

Prav bi bilo, da bi bili kriteriji za ocenjevanje trofej za vso divjad vsaj v Sloveniji enotni. Tudi kader za to strokovno delo bi moral biti enoten. Kriterij za ocenjevanje trofej je bil pred leti

na pobudo LZS ob navzočnosti zastopnikov vseh področnih lovskih zvez določen in odobren. Sprejeti pravilnik za ocenjevanje gamsjih trofej pa je bil toliko napačen, ker je bil takrat sprejet predlog, da se gamsi (kozli) do 7. leta starosti štejejo med nelovne, t. j. bodoče plemenjake. To pa biološko ni v skladu, ker vemo, da je gams s 5 leti že dorasel, spada med lovne gamse in če je primerno razvit, je tudi najboljši plemenjak. To potrjuje tudi dejstvo, da kozli v petem letu starosti ne živijo več v tropu, so samotarji in imajo tudi zadnji nekoliko večji (centimetrski) višinski prirastek na rogljih. Komisije, ki ocenjujejo po tem kriteriju, že z ozirom napačen predpis pravilnika delajo lahko večje napake. Kako ocenjujejo posamezne strokovne komisije pri LZ in po kakšnem kriteriju, je težko kaj reči. Verjetno, da je pri posameznih komisijah delo

Kje je...?

Foto L. Briški

morda nekoliko različno, ne bi pa smelo biti znatnega odstopanja. Ocenjevanje bi pač moralo biti povsem enotno. Ni pa lahko zlasti zato, ker ocenjevalec vidi le trofeje, ne vidi pa telesa živali. Glavna naloga komisij je pač v tem, da po razvidu ugotove, v kakšni meri je bil izvršen gojitveni odstrel in da pozneje kakovost gamsov na področju LZ, oziroma na področju LZS.

Spričo okoliščin, ki so mi znane, sem mnenja, da bo veliko rdečih pik pri gamsih vse dotlej, dokler pri gamsih v Sloveniji ne bo urejeno starostno in spolno razmerje, kar tudi avtor članka v enem zadnjih odstavkov ugotavlja.

Po prijavljenem in ugotovljenem staležu vsa leta lahko ugotavljamo, da je med gamsi veliko premalo zrelih gamsov. Iz statističnih podatkov je razvidno, da je v poprečju zadnjih let padlo 35 % nelovnih (mladih) gamsov, od tega 23 % II a kategorije, t.j. bodočih plemenjakov in le 13 % II b s slabo zasnovo. Statistični podatki nam še povedo, da je v tem obdobju padlo tudi 20 % za plemo sposobnih koz, kot žrtev nepravilne ocenitve pri odstrelu. Iz teh podatkov je dalje razvidno, da je glede na število uplenjenih gamsov padlo veliko premalo zrelih gamsov, kar gotovo škodljivo vpliva na razplod kakovostnih gamsov. Določati poseben kriterij za ocenjevanje trofeje 3 in 4-letnih kozlov ni pravega razloga, ker teh v praksi in po načelih gojitve ne streljamo, razen v primeru strogo gojitvenega značaja. Tega pa je pri kakovosti naših gamsov, kolikor vem, tako malo, da se skoraj ne splača jemati v obzir. Naši gamsi so zaenkrat še zdravi in take kakovosti, da nam ni treba segati po nezrelih. Tako stanje skušamo tudi obdržati.

Pri lovu na gamse praviloma do prska med tropom nimamo kaj iskati. Odrasli gamsi (kozli), v starosti od 5 let navzgor, razen v prsku, živé ločeno od kozarije. Tem samotarjem se pogosto pridruži tudi kak 4-letni kozel kot naslednik. Ponavadi samotarja živita drug od drugega v taki razdalji, da vesta drug za drugega, kar nas pri opazovanju gamsov ne sme motiti. Stare gamse imamo možnost čez poletje opazovati in ugotavljati njih starost in kakovost. Držijo se določenega prostora in v določenih jutranjih in večernih urah izstopajo tako, da imamo dovolj časa za opazovanje in ocenjevanje. Starejši gams, kakor že omenjeno, se kaj rad drži izbranega mesta, razen v prsku, kamor se po prsku, če ga ni zadela krogla, zopet vrne.

Tudi zelo stare koze ne živé več v tropu. Te kakor tudi močno ostareli kozli si izberejo dobre zatišne pašne predele in se prav malo gibljejo. Dokaz temu so dolgi, prav malo obrabljeni parklji. Taki parklji jih pri hoji tudi ovirajo. Tudi roglji pri zelo starih gamsih se do višine stržena luščijo. Take starine se redko pokažejo in prizadevati si moramo, da najdemo njih skrivališče. Res je, da starosti gamsov po rogljih na daljavo

ne moremo ugotavljati, četudi imamo še tako dober daljnogled. Z nekaj več prakse in pozornim opazovanjem pa spoznamo njih življenje in kakovost živali. Saj starost spreminja po zunanjosti vsa živa bitja. Stas starega gamsa je kaj različen od mladega. Razpoznavna starosti je tudi dlaka, ki se spreminja v barvi in dolžini po letnih časih. Značilni za starost gamsa sta tudi njegovo obnašanje in gibanje. Takih in podobnih podrobnosti je mnogo, a bi bilo preobširno, da bi jih opisoval, saj si znanje o njih vsakdo bolje v praksi pridobi.

Mnenju, da je ocenjevanje gamsov v naravi težavnejše kakor srnjadi, ne bi mogel pritrditi. Zame je sploh najtežavnejše strokovno delo ocenjevanje divjadi v naravi. Pri srnjakih, menim, je kaj težko ugotavljati kakovost živali po rogovih, ki se sleherni leto menjajo in se pod vplivom vsakoletnih življenjskih pogojev menjajo tudi po vzrastu in obliki. Pri tem bi opozoril mlajše lovce na moj članek v Lovcu št. 4-1956, kjer sem z risbami prikazal, kako delimo zasnovo te divjadi.

Če smo zboljšali kakovost srnjadi, je to s pravilnim gojenjem pri gamsih lažje dosegljivo. Za enkrat nimamo stvarnih znamenj, da bi bila kakovost naših gamsov slaba — dokler bodo padali 3 in 4-letni kozli s 100 in več točkami. Gamsov z roglji med 100—105 točkami je v naših revirjih dovolj in jih moramo šteti med zelo dobre plemenjake, medtem ko so gamsi z roglji s 110 in več točkami zelo redki. Take bi morali varovati do visoke starosti, ker bodo le-ti pustili najboljše kakovostne potomce. Ena glavnih nalog vseh lovcev gamsarjev pa bi morala biti, da puste gamse dozorevati in pričeti s selekcijo po 5 letih starosti, ko že vemo, kaj lahko od vsake opazovane živali pričakujemo.

Najboljši plemenjaki so gamsi v starosti od 5. do 9. leta. Če je teh z ozirom na število koz dovolj, streljamo gamse v starosti od 10 let navzgor, mlajše pa le, če so slabe zasnove. Če takih plemenjakov primanjkuje, pomaknemo lovno starost ustrezno še navzgor.

Da je stanje takšno, kot ga obravnavamo, je krivda v tem, da pretežno število naših lovcev strelja preveč mladih, nedozorelih gamsov. Iz statističnih podatkov, ki so na voljo pri Lovski zvezi Slovenije, je razvidno, koliko napak je bilo narejenih pri odstrelu. Za obdobje 8 let, ki ga bom obravnaval, je bilo v poprečju uplenjenih 14 % I a in 38 % I b lovni gamsov, ter 36 % II a nelovnih — bodočih plemenjakov, a le 12 % II b gamsov. Iz tega je razviden prevelik odstrel mladih nelovnih gamsov, to je bodočih plemenjakov. Tudi odstrelni odstotek II b, to je nelovnih gamsov, je prevelik in daje pomislek, koliko od teh je bilo res tako slabih, da ne bi mogli počakati do 5. leta starosti. Priznati je sicer treba, da se pri še tako vestnem opazova-

nju in dobrem poznanju gamsov zgodi, da pade kak II a kozel, vendar je sedanji preveliki odstotek odstrela potreben razprave. Podatki tudi povedo, da se z ozirom na prikazani stalež odstrela veliko premajhen odstotek zrelih gamsov in daleč prevelik odstotek nelovnih nezrelih gamsov, kar gre zlasti v škodo kakovosti. Statistika nam tudi pove, da je v tem obdobju padlo le 52 % lovni gamsov in 48 % nelovnih, to je bodočih plemenjakov. Pravilno bi moralo pasti 90 % lovni in le 10 % nelovni gamsov z res slabo zasnovo, če želimo, da bo starostno razmerje pri gamsih pravilno usklajeno. Tako bi se najbolj približali selekciji (izboru), ki bi ga vršila neokrnjena narava sama.

Če hočemo spoznati kakovost gamsov, moramo te vsaj eno desetletje stalno opazovati in ugotavljati njih telesne značilnosti. Praksa opazovanja nas usposobi, da ločimo starostne stopnje in skladnost v zgradbi telesa, to je kakovost živali. Pastir npr., ki je sleherni dan med ovčami, pozna iz srede tropa vsako posamezno in tudi ve, čigava je katera, medtem ko jih gospodar (lastnik) razpozna le po oznakah, s katerimi jih je zaznamoval. Prav tako pozna in ločuje več lovce svoje gamse ali srnjad. Omenjene napake odstrela torej vplivajo na starostno zgradbo staleža, kar škodi kakovosti in s tem naraščanju. Omenim naj Lovsko družino Kranjska gora, kako ta ravna pri odstrelu gamsov. Na tem področju sem namreč dolga leta služboval in sem bil vsako leto v komisiji za ocenjevanje trofejev. Ugotovili smo, da tam streljajo domala le starejše (lovne) gamse, kaj redko z »rdečo piko« in mladih, nelovnih gamsov niti ne planirajo za odstrel. Tako ima lovišče poleg polnega staleža urejeno tudi spolno in starostno razmerje pri gamsih. Toda v vseh lovskih družinah, ki po grebenu Karavank meje na sosednjo Avstrijo, imajo glede na gojitev gamsov težko situacijo. V teh loviščih so povečini gamsi prehodni. Poleti se gamsarija v glavnem zadržuje v senčnih predelih na avstrijski strani in tako od avgusta do oktobra postanejo najboljši kozli plen avstrijskih lovcev. V prsku, ki je v pozni jeseni na naši, južni strani, pa med kozami gospodarijo ponajveč 3 do 4-letni kozli. Tako stanje je seveda tudi v škodo avstrijskim lovcem.

Pred leti je bil ta problem načet v razpravi z avstrijskimi lovci, vendar do danes ni rešen. Vse to narekuje, da poleg pravilnega spolnega razmerja dosežemo tudi ustrezno razmerje starostnih razredov gamsarije in da po teh določimo ključ za sestavo odstrelnega plana. Gamse ločimo v lovne, stare od 5 let navzgor in nelovne, mlade kozle, koze in kozličke. Kako prehajajo kozlički med mlade kozle in kozice ter mladi kozli med stare, prikazujem v naslednji razpredelnici:

Oddih

Foto dr. F. Kovič

Gamsi	Lovni I a, I b	Nelovni II a, II b	Koze	Kozlički
Stalež 100	20	10	50	20

Pri takem začetnem stanju, kot ga podaja razpredelnica, lahko računamo, da je od vseh koz 25 sposobnih za pleme in če od tega odbijemo izgubo (naravna selekcija), lahko računamo 20 % letnega prirastka, ki nam je potem pri polnem staležu na voljo za odstrel. Pri planiranju za odstrel moramo vedno jemati v obzir vremenske razmere (zime) in druge elementarne pojave, da ne posežemo v glavnico osnovnega staleža in v škodo prirastka.

Dobro je tudi vedeti, da jih od lovni gamsov največ pogine v starosti 9, 10 let in to po prsku. Gamsi so pri tej starosti, najboljši tekmeči in se za časa prska najbolj telesno izčrpajo, deloma zaradi zaskokov, deloma zaradi medsebojnega preganjanja. Če po prsku slabo vreme (poledica) onemogoči izčrpanim plemenjakom, da bi prišli do izdatne hrane, močno oslabijo in poginejo, največkrat od vodenice. Za kozličke pa so najbolj usodni snežni plazovi, saj le teh največ najdemo v plaziščih, ko skopni sneg.

Da bo prirastek gamsov vsestransko zadovoljiv in tudi kakovosten, moramo sprejeti načelo, da za pleme sposobnih koz ne streljamo, še manj, da bi jih planirali za odstrel. Pomislimo le, koliko naraščaja dá za pleme sposobna, rodna koza v desetih letih!

V zvezi z napakami pri pogonih na gamse se sprašujem, če so pogoni potrebni in upravičeni. Če pa že to delamo, potem spadajo na stojišča zgolj strelci, ki gamse res dobro poznajo ali pa da imajo zanesljivega, večšega spremljevalca. Pri pritiskanju ne moremo kaj dosti grešiti, če to le količkaj pravilno vršimo. Tak pritisk napravimo le na določenega gamsa, ki mu sicer zaradi terenskih okoliščin ne moremo do živga.

Saj se gams ob sumljivem nemiru le počasi, postajajo in oprezujo umika ali skoči na razgledno skalo ter tako nudi dovolj časa za ocenitev in siguren strel. Statistika nam tudi pravi, da je spričo prikazanega staleža in prirastka odstrel pri gamsih kaj klavrn. To bi kazalo na to, da je spomladanski stalež previsoko ocenjen in v zvezi s tem določeni odstrel prevelik. Če v takem primeru hočemo doseči planirani odstrel, je jasno, da moramo poseči v fond temeljnega staleža.

Iz navedenega lahko sklepamo, kje je glavni vzrok za številne »rdeče pike« in kaj bi bilo treba ukreniti, da se stanje normalizira. O srnjadi se je na sploh res precej več pisalo v naših lovskih knjigah in našem glasilu, saj je srnjadi tudi najmanj desetkrat več in zato tudi več povoda za pisanje, kar avtor članka o rdečih pikah tudi priznava. Res pa je tudi, da je pravilna gojitev srnjadi mnogo bolj pereča in bolj težavna — kolikor je problem sploh rešen — gojitev gamsov pa neprimerno enostavnejša.

Ker je torej naša literatura o gojitvi velike divjadi še deloma pomanjkljiva, je zato tem bolj važno, da z opazovanjem v naravi, spoznavamo — v tem primeru naše gamse in njihovo življenje. Sicer pa je domačega slovstva o gamsih, ki so ga napisali naši strokovnjaki, toliko in tako kvalitetnega, da gre lovec, ki ga je preštudiral — ne samo enkrat prebral — lahko z uspehom v zeleno prakso. Saj so razprave nekaterih naših priznanih strokovnjakov zajete iz njihove žive, bogate prakse — le da jih navadno premalo cenimo, ker so pač domače.

Čudovita jesen ...

Branko Galjot

»Ali si že šel kdaj na jereba?« »Še ne.« »Potem pojdi vsaj v mislih z menoj v senčne globače in na sončne poseke, pojdiva skupaj po mehkih, tihih stezicah in opazujva, opazujva ...«

Mrzla, jutranja sapa je rahlo potegnila po bregu, da me je kar streslo, ko sem zaklepal vrata lovške kočice na Čepulah. Tesno sem zapel suknjič in jo urnih krač mahnil mimo zadnjih hribovskih kmetij. Pred menoj na levi je v mračni jutranji svetlobi ležala Selška dolina — eno samo megleno morje. Okrog Mohorja so se motale raztrgane megle in Blegaš je v daljavi rahlo blestel. Tihi, mračni gozd in svetle jase so se prebujale ...

Pri prvem studenčku, ki priteče iz Bened'kove doline, malo postojim, se odžejam in mimogrede »namočim« piščalke. Imam navado, da pred

lovom denem piščalke v vodo. Zdi se mi, da potem lepše pojó, da imajo čist in jasen glas. Če ni ravno studenca pri roki, si pomagam z rosnimi travnimi bilkami, učinek je isti. Ko to opravi, krenem proti Bened'kovi dolini. Tiho zaobidem tri rdečkaste lise — srno z dvema mladičema in utonem v smrekovem gozdu. Jutranje sonce je obsijalo vrhove smrek, osvetilo košate krošnje in tipalo s svojimi žarki skozi presledke med mogočnimi debli.

Pod Špičastim hribom ob robu manjše poseke obsedim. Še ne zlezem dobro ob debelo smreko, ko me zmoti močan skok na dnu grape pod menoj. Gotovo srnjad, ki se vrača z jutranje paše. Daljnogled išče rdečo liso med debli, pregleda vsak grm — nič. O pač, za bukovim debelom se nekaj premakne, bela lisa in roglji — gamsa. Gams, pa tako nizko, saj sem le 650 m visoko. Gotovo je eden tistih gošarjev, ki se drži nad Selško dolino in včasih zaidejo celo do Bele peči in Kroparske gore na Jelovici. Tedaj v grapi kar zavalovi — sami gamsovi hrbiti. Cel trop jih je, sedemnajst jih naštejemo, same kože z mladiči. So že rahlo prebarvani, a še niso sajasto črni kot v decembru, pač pa nekako taki kot srnjad pozimi. Hipoma pa se veter sprevrže, potegne navzdol in odnese tudi gamse. Še nekaj skokov po suhem listju in lep prizor izgine.

Z jerebom tu gotovo ne bo nič, zato grem naprej proti Mohorju. Tam vem za kraje, kjer je jereb gotovo doma. Sem jih spomladi, ko sem tam okoli lazil za petelinom, nekaj slišal, še več pa spodil. Tako sva se neko jutro, ko s petelinom ni bilo nič, z jerebom eno uro pogovarjala, dokler me ni dodobra naučil svojega napeva. Aprila, maja, pridejo petelinčki zelo radi na klic, saj so takrat bolj kot kdajkoli upravičeni, da si izbojujejo svoj življenjski prostor in družico. Iz teh misli me zdrami hrupen sprelet jereba. Seveda, sladkal se je z malinami in robidnicami, ki jih je tod polno. Tudi jaz bi kar ostal pri njih, da se tedaj ni oglasil jereb, ki je varno skrit v temni gošči klical na korajžo. Pustim ga, da odpoje nekaj kitic, potem se mu oglasim enkrat, dvakrat, trikrat. Jerebček utihne in vse je mirno, ko da ga tam sploh še nikoli ni bilo. Hudika, pa ga ja nisem zapacal! Kot odgovor zaslišim kakih trideset korakov pred seboj rahel šelest listja. Zagledam čopasto glavico, ki hiti med redko travo in ob vsakem kritju za hip postoji, vendar res le za hip, zakaj spet teče naprej, naprej nad tekmece. Tamle pri štoru bo gotovo obstal, si mislim. In res je — za vedno ... Nemo poberem mrtvo, lepo pisano telesce. V kljunček mu vtaknem smrekov vršič. Zasluži ga tudi jereb, saj ga prištevamo k veliki divjadi.

Sedaj so na vrsti maline in ne odneham prej, dokler ne oberem nekaj grmičev. Sit malin in z jerebom na oprtniku zavijem po stezi naprej.

Na jerebe

Foto P. Adamič

Vodi me po grebenu, po razvodnici dveh kotlin, kranjske in selške, med smrekami in bukvami, pa spet med kopinjem in malinovjem, dokler ne obsedim na robu velike doline. Pravimo ji Mrzla dolina, ker sneg tam najkasneje skopni. Zdi se mi, kot bi sedel na robu velikega amfiteatra in ko nekajkrat zapiskam, že dobim cicirikajoč odgovor nekje s pobočja »amfiteatra«. Hip za tem mi hrupen sprelet pove, da je petelinček pripravljen na boj. In res je kmalu pribrenčal, zakrožil kot drobno letalce in tiho pristal v borovničevju. Hip zatem že stoji na trhlem štoru, ves ponosen — rep mu je rahlo razpet, perutničke povešene — in zelo spominja na svojega večjega črnega bratranca. Puško sem že med spreletom pripravil in mušica išče drobno glavico...

Dva petelinčka mi že visita na oprtniku pa je šele osem. Kar ne da se mi še domov, zato zavijem malo nižje proti Jelenovim lužam. Kraj je dobil takšno ime, ker je dokaj vodnat, saj Hudi potok tu zastaja in je gotovo nekoč nudil jelenom dovolj kaluž. Kaluže so ostale, jeleni pa ne, razen redkih prehodnih gostov, ki pred rukom zaidejo semkaj. Kraji tu so romantično divji. Visoke, košate bukve obdajajo kot nemi stražarji kotlino, na dnu katere čepi zavetišče naše lovske družine. Divjadi tu ni veliko, kar pa jo je, je kapitalna, bodisi srnjak, merjasec ali petelin. No, tu sem malo pomalical in mimogrede tudi zapiskal z balkončka naše kočice in po

nekaj klicih dobil tenak odgovor iz gostega mladja. Odgovoril sem mu in tako sva se klicala in pogovarjala nekaj minut, toda iz gošče se ni pokazal. Gotovo je malo podvomil v čudne, civilizirane navade svojega sorodnika, ki da prepeva kar na balkonu. Vse kaže, da bom moral jaz k njemu in ne on k meni. Po trhli lestvi previdno zlezem na tla, ga obidem in se mu za hrbtom oglasim. Kar vrglo ga je v zrak in na bližnjo smreko. Toda 80 m je predaleč! Pa mi je kar prav. Mirno ga opazujem v daljnogledu. Na veji začne svoj ples, priklanja se, drobno stopica, otrepa z repkom, žvrglja in cirika. Lep je, poln življenja in neugnane bojevitosti, ta drobni pernati vitez našega sredogorja. Žal, tudi on počasi, a sigurno izginja iz naših gozdov. Ne vem, kaj je vzrok, morda roparice, morda ponekod pretiran odstrel ali pomanjkljiva skrb zanj v zimskem času? V starejših letnikih Lovca sem bral, da so pozimi imeli tudi za jerebe krmišča, založena z raznim semenjem in drobnimi kamenčki. Danes so le-ta prava redkost in ne vem, če jih pri nas sploh kje imajo. Res je, da je jereb, podobno kot poljska jerebica, zelo nezaupljiv do krmišč, vendar bi nevsiljiva, okoli prilagojena in dobro založena krmišča privabila tudi jerebe.

Jereb se mi ni približal. Prav, da se ni, dovolj je dveh. Nisem hotel motiti njegovega razpoloženja in neopazno sem se odstranil ter zavil proti domu. Čudovita jesen...

Lov s pastmi in še kaj...

Tone Črnač

Med lovci smo različni ljudje, ki na lovsko udeleževanje gledamo s svojimi očmi in mislimo s svojimi možgani. Tako ima vsak po svoje nekaj prav, vsega pa nihče. Zato ne obsojajmo ne enih ne drugih. Mnogo je lovcev, ki bi najraje s seboj v gozd vlekli celo muziko. To so družabni ljudje in se v samotni dolgočasijo. So pa zopet drugi, ki stopijo v naravo s spoštovanjem in imajo občutek, ko so daleč od mestnega hrupa, da so v kulturnem hramu. Ti uživajo, da so v naravi sami v miru ali pa v družbi redkobesednih svojih najboljših prijateljev. Med temi sem tudi sam, saj sem vse življenje kot gozdar preživel v naravi. Če sem se po sili razmer moral odtegniti naravi, sem se slabo počutil. Zato spoštujem naravo in vse kar se bori za obstanek od neznatne rastlinice do mogočne živali.

Zelo dober in poučen članek je napisal naš lovski strokovnjak inž. Anton Simonič v Lovcu št. 12, letnik 1965/66 in v nadaljevanjih št. 1 in 2, letnik 1966/67 z naslovom »Nekaj misli ob osnutku novega zakona o lovstvu«. Takih vzgojno poučnih člankov bi bilo treba več v našem glasilu za prevzgojo starih lovcev in vzgojo mladih. Popolnoma se strinjam, ko govori, da ne hajmo govoriti in pisati o zaščiteni in nezaščiteni divjadi, »o grabežljivcih«, »krvoločnih roparičah« itd., pač pa raje govorimo in pišimo lepo po domače o rastlinojedih in mesojedih. Menim, da je prav tako nekulturno pobijati lisice in jazbece v času razmnoževanja kakor zajce. Posebno obsojam jamarjenje, ko imajo jazbeci in lisice mladiče.

Kolikokrat se sprašujem, katera lovska družina v Sloveniji je vložila tožbeni zahtevek za škodo, ki so jo v lovišču povzročili razni, zlikovci-divji lovci pri izkopu in uničevanju lisičjih in jazbečjih legel. Prav gotovo nobena!

Po odločbi v odškodninskem ceniku za škodo, povzročeno na divjadi z brezpravnim lovom ali na kak drug protizakonit način, se plačuje odškodnina po vrednosti žive divjadi in sicer za lisico in jazbeca po 15 000 S din, ne oziraje se na spol in starost.

Prav tako je vsega obsojanja vredno, da nekateri, uprizarjajo brakade že v mesecu septembru ali še januarja, februarja in celo v marcu s psi gonit preganjajo »krvoločne« lisice, to je v času, ko divjad potrebuje za svoj razplod največji mir. Taki lovci ne bi smeli imeti prostora v lovskih družinah. Obsojanja vreden je tudi lov na jazbeca po zimskem spanju v marcu, čeprav je njegov

kožuh zimski in pečenka okusna kakor v oktobru in novembru. Vsi vemo, da ima samica tedaj že nekaj tednov stare mladiče.

Večkrat upravičeno in tudi neupravičeno slišimo kako pikro o lovcih čezmorskih južnih dežel. Kot stalni naročnik italijanske lovske revije »Diana«, ki prinaša strokovne članke iz vsega sveta, sem pri italijanskem lovopustu zasledil, da so s 1. marcem zaščiteni vsi mesojedci, dlakasti in pernati, celo vrane in šoje. Če pa pokajo v lovni dobi po škorcih, jih bomo razumeli, če vemo, da jim jate škorcev uničijo na tone oliv, edino maščobo kmečkega prebivalstva južne Italije.

Valentin Močnik je v Lovcu, št. 12/67, napisal članek »Kako zatirajmo lisice brez cianovodikovih ampul«. Tudi ta članek se mi zdi prav dober. Nisem proti cianovodikovim ampulam, pač pa proti načinu, kako so se uporabljale. Te so se delile med člane na družinskih posvetih kakor bonboni med zaljubljenca na gasilskih veseljah. Ponekod po Sloveniji so se mi tudi nelovci hvalili, koliko lisic so postrupili doma na gnojiščih in na njivah okoli hiš s cianovodikovimi ampulami, katere so jim v vabah pripravljene izročali »registrirani« lovci, oni pa so jim dajali poginule lisice. To pač zato, ker »registrirani« lovci niso utegnili polagati zastrupljenih vab in jih redno kontrolirati.

Inž. Anton Simonič omenja v Lovcu št. 12 — 1966, na strani 357, da je v 20. čl. zakona o lovu dovoljena uporaba strupa za kune. Da bi kdo uporabljal strup za lov na kune, še nisem slišal in po vsej verjetnosti, če bi ga, ne bi imel uspeha. Mnogo let sem se ukvarjal z lovom s strupi po raznih pokrajinah in le enkrat je na nastavljen vabo — izkoženo lisico — za volkove, pod Snežnikom, padla kuna belica. To slučajno, ko je šla žret lisičje meso.

Sedaj pa k zadevi inž. Antona Simoniča in Valentina Močnika, ki sta proti lovu s pastmi, zlasti železnimi. Res je, da je na koncu koncev sleherno pobijanje živali kruto dejanje. Ker ga pa že izvajamo, je drugo vprašanje, kako? Še tako izurjen strelec z najboljšo puško bo zastrelil divjad, da je ranjene ne bo našel najboljši krvosenik, in bo tako poginila v mukah. Naletel sem na krdelo volkov, ki so pred menoj v snegu pokončali močnega jelena, ki je imel odstreljeno sprednjo nogo pred več ko letom dni. Ali se ni ubogi jelen brez noge mučil leto in še več? Resnica je, da lovec s puško in lovec s pastmi lahko povzročita muke divjadi, posebno, če nista vešča ne enemu ne drugemu ali pa jima tako puška kakor past ne ustrežata za lov, ki ga izvajata. Popolnoma pa se strinjam z obema piscema, da je lov s puško najlepši. So pa predeli in način življenja divjadi taki, da s puško skoraj da nič ne opraviš. Vzemimo primer kune belice. Čez dan ždi po kraških brezni in le ponoči pri-

de na plan. Lovec pa tudi ve, da je le nekaj dni v zimi sneg ugoden za lov nanjo. Kakšno zimo pa ni niti dneva. Vetrovi stresejo sneg z drevja in zabrišejo vse sledove. Čez dan posije sonce, da odjuži sneg, ponoči zmrzne in za kuno ni sledu. V planinah je dva, tri metre debelo snega in kunar naj lazi čez prepade za kunami od zore do noči, na koncu pa mu noč onemogoči nadaljnje zasledovanje. Na vse kaj takega sem naletel v življenju, ko sem zasledoval kune s puško. Ne trdim, da jih nisem mnogo sestrelil iz veвериčjih gnezd ali dobil iz dupel starih dreves. Pripominjam, da je tovrsten lov le za prave športnike, odlične smučarje in dobre strelce. Take lovce bi danes v Sloveniji, verjetno lahko prešteli na prste. Eden takih je npr. Maks Konečnik, moj stari znanec s Koroške, sedaj lovec pri gojitvenem lovišču v Kočevju. Za stare upokojence to ni. In zakaj bi tudi ti ne uživali in se lovsko ne udeleževali z lovsko tehniko, z lovom na stave, lesene tulce, železne pasti ipd.

Ko sem bil mlad, sem sredi noči vzel hlevsko petrolejko in šel kontrolirat v gmajno in gozd pasti. Zame je obhod nastavljenih pasti poseben užitek, dosti večji, kakor na stojišču s puško v roki, ko mi psi gonijo zajca ali lisico. Za strel s šibrami ni potrebno kaj prida veščine. Vse drugačnega znanja in prakse pa je treba za uspešno uporabo lovil. Šele tu se pokažeta prava sposobnost in veščina lovca. Toda tudi največji strokovnjak in praktik se ušteje. Ko nastavljam pasti, se mi takoj zazdi, da se mi ni prav posrečilo, pa napake ne moreš več popraviti, čeprav jo vidiš. Tudi skoraj z 99 % gotovostjo vem, v ka-

tero past se mi bo ujela določena divjad in v katero ne. Za ta članek sem npr. rabil sliko za lov na pižmovke. Nastavil sem tri pasti ob potoku. Drugi dan rečem sinu, naj vzame fotoaparat, da bo slikal ujete pižmovke, ker rabim sliko za Lovca. Vpraša me, če sem gotov, da se je pižmovka ujela. Odgovoril sem mu, da popolnoma. Od nastavljenih treh pasti na površini kakih 3 m² sta bili v dveh pižmovki, v tretji pa podgana.

Ljuban Zadnik je napisal v Oprtnik Lovca št. 8/66 članek, ki mi je tudi, dal povod za to pisanje.

Ko sem v rajnki Avstriji rastel med dvorskimi lovci v žrebčarni lipincev v Prestranku, so me le ti praktično šolali za lov z pastmi. Tukaj je bilo raznovrstnih pasti na izbiro. Izposojal sem si, pasti kot 12-letni pobalin in poskusil tekmovali z njimi, kdo bo bolje nastavljal in imel več uspeha. Bil sem vedno zadnji. Ko se mi je pa posrečilo, da sem ujel nekaj lisic, divjah mačk in kun belic po okoliških gmajnah, se je v meni prebudilo veselje do tega načina lova. Postal sem kar bolan zbiralec raznovrstnih pasti. Od takrat se nisem več ločil od lova z njimi. Tudi vso dosegljivo in meni razumljivo lovsko literaturo sem pazljivo preštudiral. Dosti sem se iz nje naučil, še mnogo več pa v dolgoletni praksi in od starih lovcev praktikov. V raznih pokrajinah uporabljajo za lov na iste vrste divjadi druge vrste lovil. To je razumljivo; v kraškem terenu npr. z uspehom love v tulce kune belice, lisice, divje mačke in jazbece. Tega ne morejo v mehki zemlji, npr. v Prekmurju. Na kraškem

terenu so namreč naravne jazbine in lisičine. Če vse izhode zamašiš s kamenjem in na enega nastaviš tulec, mora divjad, ki je v rovu, v tulec, ker tu ne more kopati, kakor v mehki zemlji.

Poznal sem stare lovce, ki so se specializirali samo na lov s tulci na kune belice, drugi pa na lov s stavami na kune zlatice. Polharje zanima zgolj poljšji lov, druge love na vidre, kar so v glavnem divji lovci mlinarji. Jaz sem se zanimal za vse, tudi za lov na šoje z limanicami ter za življenje žab in lov nanje — razen za ribolov, čeprav rad gledam ribe v potokih in rekah.

Za lov s pastmi moraš temeljito poznati življenje in navade divjadi, sicer ne bo uspeha. Vsako vrsto divjadi loviš na svojevrsten način. Potrebno je, da prebrskaš njene iztrebke, ki jih najdeš v gozdu ali ob vodi, da ugotoviš, s čim se hrani v določenem času, da veš, kje jo boš iskal. Ko se drstijo postrvi, bo npr. vidra šla za njimi v potoke in plitve vode. Ko se žabe prebudijo iz zimskega spanja in zlezejo v močvirne potoke, bo vidra tam na pojedini. Pa tudi pižmovka in dihur se bosta tam mastila z žabami. Zato v starih bukovih gozdovih, kadar je dosti žira, polhov in miši, kuna zlatica ne bo šla v stavo, pa če si ji še tako mojstrsko nastavlja. Vedeti moraš tudi, da boš kuni zlatici dal za vabo veverico, polha ali gozdnega jereba, ne boš je pa dobil na šoj, srako, vrano ali na drugo mrhovino, ker je kuna zlatica zelo izbirljiva, medtem ko kuna belica žre vse, od psa do lisice. Pa tudi oči moraš imeti temeljito odprte in videti vsako premaknjeno bilko ob vodi, da veš, kje imata svojo pot pižmovka ali vidra. Ko grem z lovskimi tovariši na lov, mnogokrat ugotavljam, da ne opazijo niti sledov jelenjadi ali divjih prašičev, pa si mislim, kako naj bi na leskovi veji zaznali odrgrnine poljšjih krempeljčkov. Pravi polhor to vidi. Opazovati naravo ti mora biti pač prirojeno. Če tega ni, ti tega tudi nobena knjiga ne more dati. Zelo redki so lovci, ki vse te pojave v naravi vidijo, pri tem uživajo in si želijo, da jih pri tem nihče ne moti. Na takih pohodih ti je najljubši spremljevalec dober šolan lovski pes, ki ti sledi ob nogi in ti s svojim nosom pokaže vse tisto, kar sam spregledaš.

(Se nadaljuje)

Kokcidiji

Dr. Janez Brglez

Kokcidiji so po svetu razširjeni, celični zajedavci številnih vrst domačih in divjih živali. To so mikroskopsko majhni protozojski organizmi, ki na različni stopnji verige svojega razvoja menja-jo svoj videz, obliko in velikost. Razvoj je izredno zapleten. Povemo naj, da pri večini doslej poznanih omenjenih zajedavcev ločimo tri generacije, ki si druga za drugo zakonito sledijo. Med temi načini razmnoževanja v gostitelju poznamo spolno in nespolno razmnoževanje, izven gostitelja pa zajedavci ob ugodnih temperaturnih razmerah in vlagi izvrše tako imenovano sporogonijo. Rezultati omenjenih razvojnih generacij (šizogonija, gametogonija in sporogonija) so milijonske edinke zajedavca. To so okrogle, hruškaste, jajčaste, eliptične, stegnjeno eliptične in druge oblike, ki jih najdemo v naravi, v oborah za divjad, v fazanerijah, v vodi, na ležiščih in v rovi divjadi. V gostitelju pa najdemo kijaste, svedraste, vretenaste, okrogle in druge različne oblike. Pri nekaterih vrstah kokcijev poznamo več generacij nespolnega razvoja pri gostitelju. Vretenaste oblike le-tega razvoja v množinah napadajo črevesne cilindrične celice, celice črevesnih žlez ali zajčje in kunčje jetrne celice. Zaradi vdora neštevilnih zajedavskih celic pride do obsežnih sprememb na črevesni sluznici. Ob obilnem izločanju sluzi, krvavitvah, izločanju mezgovne tekočine in nakopičevanju številnih vrst belih krvničk se razvijajo tudi bakterije. Pri gostitelju pride do težkih prebavnih motenj, driske, ki je lahko tudi krvava, znakov oslabelosti, izčrpanosti in pogosto tudi pogina. Poročajo o 70 % poginu mladih fazanov v fazanerijah.

Kokcidioza je zdravstveno in ekonomsko izredno pomembna zajedavska bolezen pri domačih živalih. Škode, ki jih bolezen povzroča, so občutne. Prav posebno so te škode velike takrat, ko živali zaradi mehanizirane oskrbe nakopičujemo. V omejenih prostorih se namreč nakopičijo tudi razvojne oblike kokcijev, živali jih s hrano požro in se z njimi neprestano okužujejo. Bolezen je ekonomsko predvsem pomembna pri pticah, med sesalci pa pri prežvekovalcih. Pri kun- cu je nevarna jetrna kokcidioza.

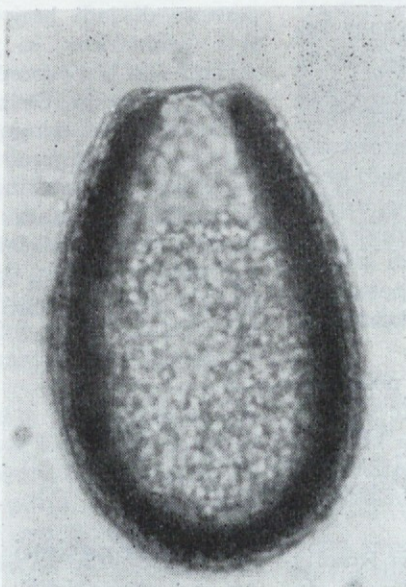
Kokcidioza je tudi razširjena bolezen pri številnih vrstah divjadi. Prav z reševanjem zdravstvene problematike, ki jo kokcidioza prinaša pri domačih živalih, se je v zadnjem času pričelo temeljito raziskovalno delo tudi pri odkrivanju

Slika 1

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Slika 1—3 Nesporulirane oociste kokcidijev pri naši srnjadi

Slika 4 Sporulirana oocista

Foto dr. R. Rakovec

bolezni pri divjadi. Bolezen občutno prizadene tisto vrsto divjadi, ki jo poskušamo vzrejati na industrijski način, v fazanerijah, v oborah za divje prežvekovalce, v zooloških vrtovih in drugod. To pa ne pomeni, da kokcidioza ne prizadene divjih živali v prirodnih pogojih. Žal danes nimamo zbranih potrebnih podatkov, kako se bolezen obnaša pri divjadi v prirodnih pogojih, ne vemo o obolenju posameznih vrst divjadi, o številu poginule divjadi za kokcidiozo ter o pojavih bolezni z ozirom na starost posamezne vrste divjadi. Manj je tudi podatkov o tem, kako se bolezen javlja v zvezi z letnimi časi, nadmorsko višino, količino padavin in poprečnimi dnevnimi temperaturami. Gotovo pa je, da tudi pri nas težko najdemo divjad, bodisi pernato ali drugo, ki bi pri njej ne ugotovili razvojnih oblik kokcidijskih, tako imenovanih oocitov, v iztrebkih živali. Najbolj pogosto ugotavljamo pri nas kokcidiozo pri pernati divjadi, nato pri zajcih, pogosto pa tudi pri srnjadi, jelenjadi, pri kozorogu

in muflonu. Bolezen se pojavlja tudi pri nekaterih vrstah zveri, vendar jo pri teh povzročajo kokcidiji iz drugih družin.

Po našem mnenju moramo kokcidiozo ocenjevati povezano z drugimi zajedavskimi in kužnimi boleznimi divjadi. Posebno je kokcidioza povezana z boleznimi, ki jih povzročajo zajedavci siriščenika in tankega črevesa, tako imenovani trihostrongilidi. Pri takšnih napadenih živalih je kaj lahko, da se zaradi slabše odpornosti razširijo še kokcidiji. Takšno domnevo potrjujejo tudi naše preiskave, saj smo pri trihostrongilidih srnjadi ugotavljali tudi večje število razvojnih oblik kokcidijskih.

Kako se divjad invadira?

V iztrebkih invadiranih živali najdemo okrogle, jajčaste, hruškaste in druge oblike kokcidijskih. To so tako imenovane oociste. Oociste so sestavljene iz ene ali več ovojnic, navadno so ovojnice prozorne, vendar imajo posamezne vrste kokcidijskih rahlo rumeno, zeleno ali kakšno dru-

go, za vrsto značilno barvo. V sredini, na polu, ali ob bazi oociste vidimo v klobčiču citoplazmo. Ovojnica je pri nekaterih vrstah na polu sklenjena, pri drugih pa je razmaknjena in najdemo odprtino, ki je pa lahko pokrita s posebnim zamaškom. Če je ugodna temperatura in je dovolj vlage, se protoplazma razdeli na več delov, odvisno od vrst kokcidijev. Pri tem razvoju ali sporogoniji dobimo končno trajne oblike povzročitelja, ki so zelo odporne proti zunanjim dražljajem in jih zelo težko uničujemo. Novi gostitelj se invadira, kadar v hrani ali pijači dobi opisane, trajne oblike zajedavca. Navadno je potrebno, da se bolezen pojavi pri novem gostitelju, nekajkrat deset tisoč invazijskih oblik kokcidijev.

Bolj pogosta je bolezen v tistih geografskih širinah, kjer je več vlage. Zato je znano, da je največ bolezní tudi pri divjadi v spomladanskem in jesenskem času, najmanj pa pozimi. Pri živalih ugotavljamo bolezenske znake predvsem pri mladi, neodporni divjadi. Starejše živali kokcidije samo izločajo, navadno so tudi s to boleznijo v določenem ravnovesju. Če zaradi drugih bolezní, napore, slabše prehrane, zaradi prevelikega števila divjadi na enoto površine postanejo manj odporne, takrat se pojavi tudi kokcidoza v bolezenski obliki.

Želeli bi v nekaj stavkih ob koncu povedati, da so podatki o kokcidiozi pri divjadi v strokovnem slovstvu mlajšega datuma. Ne bo verjetno napak, če zato omenimo nekaj raziskovalcev, ki pa so tudi drugače znani pri raziskavah bolezní divjadi:

Pri pticah nasploh sta ugotovila bolezen Rivolta in Silvestrini leta 1873. Railliet in Lucet sta poskušala razložiti pomen oocist. Tyzzer je 1929. leta določil nekatere vrste kokcidijev pri pticah. Danes so številne vrste kokcidijev pri perutnini razdeljene na tri rodove in sicer na rod *Eimeria*, *Wenyonella* in *Tyzzeria*.

Pri kozorogu je Galli-Valerio 1935. leta iz *Mt. Pleureura* ugotovil vrsti, *Eimeria arloingi* in *E. faurei*. Bouvier in Hörnning sta v raziskavah med 1961. in 1963. l. razširila ugotovitve. Couturier v letu 1962 ugotavlja, da še vedno ni jasno, katere vrste kokcidijev lahko najdemo pri kozorogih.

Na področju raziskav kokcidioze pri divjadi so znani predvsem ruski, češki in drugi raziskovalci. Omenimo naj naslednje Ryšavý, Svanbaev, Cygankov, Pajčuk, Balbaeva, Yakimoff, Supperer in Kutzer ter mnogi drugi.

Pri srnjadi je doslej opisano veliko vrst kokcidijev. Omenimo naj *Eimeria rotunda*, *E. panda*, *E. capreoli*, *E. ponderosa*, *E. superba*, *Isospora capreoli* in druge.

Pri pernatí divjadi poznamo mnogo vrst. Najbolj pomembna je *E. tenella*, ki povzroča kokcidiozo slepih čreves in velik pogin.

Gotovo je, da bo v zvezi s pojavom, pomenom in preprečevanjem kokcidioze pri divjadi potrebno opraviti še veliko raziskovalnega in eksperimentalnega dela. Kokcidiozo moramo zelo verjetno gledati pri divjadi s stališča, da tudi divjad postaja vedno bolj odvisna od kultiviranih površin. Človek posega tudi neposredno v biološko selekcijo pri nekaterih vrstah divjadi. Pri življenju ostajajo edinke, ki bi drugače ne našle življenjskega prostora. Dokazano je, da nekatere vrste kokcidijev prehajajo od divjadi na domače živali in obratno.

Kako preprečujemo bolezen, kako zdravimo obolele živali?

Ne moremo si zamisliti danes organizirane vzreje pernate divjadi brez uporabe nekaterih kemijskih pripravkov, ki jih dodajamo hrani z namenom, da bi preprečili razmnoževanje zajedavcev v gostitelju. Če se bolezen že pojavi, dodajamo v hrano druge vrste zdravil. Pazimo na higieno, razkužujemo prostore in pribor, pazimo na vlago v prostorih, predvsem pa moramo živali pravilno hraniti. Posamezne živali ni dobro menjavati ali dodajati k drugim skupinam.

Pri živalih v prosti naravi pa bo bolezen še potrebno najprej dobro spoznati.

Prizanesimo lisici s strupom!

L. Riedl

Članek izpod peresa Leopolda Mačka, ki je izšel letos v junjski številki našega glasila, me je spodbudil, da izrazim popolno soglasje z mnenjem Valentina Močnika glede zastrupljanja lisic (Lovec št. 12/1967). Iz Mačkovega članka je razvidno, da ga je napisal izkušen lovec z dobrim namenom, a kljub temu se z njimi glede uporabe strupa ne morem strinjati.

Mnenja za in proti strupljenju lisic se krešejo menda že od časov, ko so trup pričeli uporabljati v ta namen. V lovski literaturi je bilo o tem prelitega že mnogo črnih, a po končanih, čestokrat prav jedkih polemikah se je tehtnica navadno nagnila na stran tistih, ki so uporabo strupa odločno obsojali. Izmed vseh razprav o tem vprašanju je po mojem mnenju najizčrpnjša tista, ki jo je še pred prvo svetovno vojno v avstrijskem lovskem listu *Waidmannsheil* napisal Gagern, ki je s pomočjo temeljitega znanja s področja biologije in lova z ostrim pisateljem

skim peresom zmagovito dobojeval pravdo proti mnogim nasprotnikom iz vrst tedanjih poklicnih lovcev, ki so iz razumljivih razlogov strupljenje zagovarjali.

Gagern imenuje lisico rdeči vitez, eden izmed velikih svetovnih klasikov, pesnik Goethe, je o zvitorepki spesnil zajeten spev, Angleži so si pri lovu nanjo s svojimi konji vred lomili kosti in ujeti celo poklonili življenje. Nekateri lovci pa vidijo v njej le škodljivca, ki ga je treba ob vsakem času in z vsemi sredstvi »pokončevati«. Jasno je, da L. Maček ne sodi med te lovske primitivneže, saj zagovarja strupljenje le v izjemnih primerih. Seveda pa je tudi res, da je velik stalež lisic lovišču v škodo. Kako držati lisice na kratko, je v svojem članku povedal V. Močnik.

V letih pred drugo svetovno vojno sem imel v podzakupu del hribskega lovišča na Kozjaku. Lisicam nismo polagali stupa, temveč smo jih že od poletja z vabami privajali na primerna mesta in nestrno pričakovali prvih svetlih zimskih noči. Na Kozjaku so zime zgodnje in tako se je zgodilo, da smo pri prvem čakanju še pred 1. novembrom do 23. ure prinesli na zbirno mesto v Osojnikov mlin iz raznih strani lovišča kar tri lisice. V lovišču je bil tedaj dober stalež črne kurjadi, dovolj jerebov in primerno število srnjadi ter zajcev.

Sedaj sem član LD Krško, ki upravlja ca. 5000 ha lovišča, katerega večji del leži v vinorodnem gričevju ter v gozdnatih strminah ob Savi, manjši pa na Krškem polju. Nekdaj je bilo v tem lovišču mnogo lisic, saj drugače se naš dolgoletni lovovodja Dolinšek ne bi mogel pohvaliti, da jih je uplenil preko 200. Zadnja leta pa je lisica v pogonu že prava redkost, kar je razvidno tudi iz statistike odstrela, ki izkazuje za leto 1966/67 samo štiri! K zmanjšanju števila lisic so pripomogli nekateri člani z jamarjenjem, pri čemer so se kot pomočniki najbolj izkazali lovski terierji.

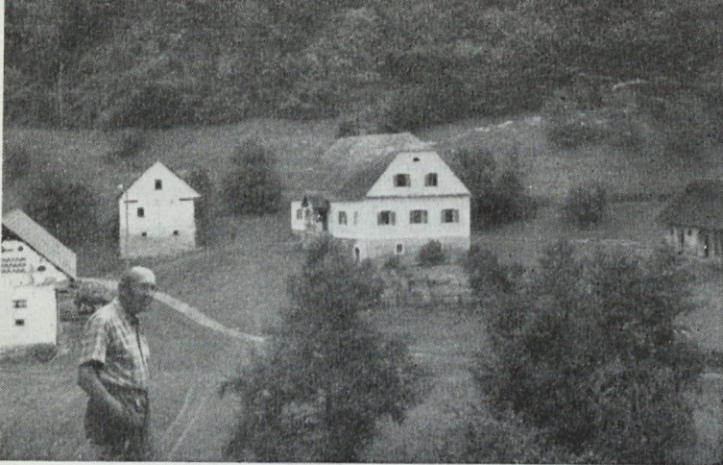
Potreba po oddihu v naravi je vedno večja, zato se širijo tudi lovske vrste, v katere se vključujejo mladi lovci, ki si želijo čimveč lovskega udejstvovanja v športnem smislu. Saj prav lov na lisico, bodisi pri čakanju v tišini svetle zimske noči, pri jesenskem in zimskem jamarjenju ob laježu ostrih terierjev ali na pogonu nudi obilo lovskih užтков in športnega zadovoljstva. Psi klateži, ki jih omenja V. Močnik, so res prava nadloga, a ti so praviloma prvi na mrhovišču in je tudi za te roparje bolje, da padejo brez prič pod pravičnim strelom, kot pa da se njihova zastrupljena trupla razkrajajo v skrivnih predelih lovišča.

Ker je govora o lisici, naj za konec omenim, da je leta 1937 v Lovcu izšel članek »Lisica pred ljudsko sodbo«. Avtor Alojz Volc je svojo narodopisno študijo v 3. številki na strani 107 takole zaključil:

Dve od 19 uplenjenih lisic Vinka Rejca, LD Železniki, v lovskem letu 1966/67

»Osovražena in preganjana, stoletja z zankami, s pastmi in strupom zatirana, iz rovov izkopavana, s puško pred brlogom, na stečinah in na mrhoviščih obstreljevana in kljub vsem zalezovanjem ne še iztrebljena, izvršuje zlatožolta mala roparica svoje lisjaštvo v nezmanjšani meri. Če bi se primerilo, da bi mično košatorepko docela iztrebili iz naših revirjev, bi gotovo oni, ki proti njej hujskajo lovca in nelovca, obžalovali, da je izginila iz naših gozdov. Ne samo to, da smo imeli takrat, ko lisice nismo še tako strastno preganjali, več divjadi po revirjih kot danes; ne samo, da je lisica higienska nadzornica našega živalstva, ki pospravlja mrhovino po naših gozdovih: poleg zdravstvene službe opravlja lisica še drugo nič manj važno nalogo. O lisici velja pregovor: Kdor ne hrani mačke, hrani miši! Ni mačke, ki bi uničila poleg drugih škodljivcev toliko mišjega zaroda ko lisica. Koliko miši znosi spomladi mladičem pred rov. Ali ni resnica, da kdor spomladi ubije eno miš, ubije jih sto! Ko bi lisica po naših hribih ne uničevala miši, bi miši uničile vse gozdno semenje. Tudi lisica ima v naravi določen pomen. Če mačka odnese klobaso iz shrambe, je pometen gospodar ne bo pognal od hiše. Zato naj se tudi lovec glede lisičjega rodu ne vda lovski samopašnosti in naj bo tudi proti zvitorepki lovsko pravičen.«

Niša domačija na Počeniku, Jakobski dol v Slovenskih goricah

V Slovenskih goricah pred 70 leti

Dr. Avgust Reisman

Ko sem v ozki dolinici, rekli so ji Graba, med Počenikom in Spodnjim Hlapjem v Slovenskih goricah odraščal modrim platnenim hlačam iz konoplje, sem bil zrel tudi za šolo, kamor je bilo iz naše Grabe v breg in navzdol uro hoda. Samo na poti v šolo in ob nedeljah v cerkev sem prišel med ljudi, sicer ni prišel ves teden njihče mimo hiše. Tako sem si zgodaj želel priti v svet.

Za platno smo imeli večjo njivo konoplje, manjšo za lan. Predli in trli smo doma v slivnici, kjer so tudi sušili slive, naložene na grede. Tkali in barvali so platno v bližnjem Šomatu pri Tkavcu, ob križišču cest od Sladkega vrha in Velke na Cmurek. Hiši še danes pravijo Pri tkavcu. Od tam je peljala zidana »bela« steza v Cmurek, ker so jo posipavali z apnencem iz jame ob cesti pri Zgornjem Cmureku. Do tja so se raztezali gozdovi od Sladkega vrha doli in so vsej tej obsejni pokrajini pravili »boldi« iz nemškega Wald. Tam so imeli kmetje iz daljnjih Slovenskih gorik svoje gozdove, da so lahko grabili listje in sekali za kurjavo in druge kmečke potrebe. V »boldih« so bili pa tudi največji lovi. Naš oče je bil tudi lovec, vsaj velik ljubitelj lova, čeprav je redkokdaj tudi »zadel«. Lov je imel vedno kar od domačije naprej proti severu do Sladkega vrha.

V hiši je bila najprej »priklet«, na levo večja »hiša« s kamnitimi tlemi in manjšim »štibelcem« za starše. Desno od prikleti je bil večji »štibelc«, ves poslikan, za goste, a brez peči. Tam so pozimi do stropa zložili žlahtna jabolka za prodajo. Vsako leto je pa priredil oče »glavni lov«, na katerega je povabil svoje ožje znanke lovce, a tudi lovce viničarje. Glavni lov je bil pozno jeseni, ko je že odpadlo listje in je trajal ves dan, saj je lovišče segalo daleč proti severu čez Počenik, Šomat, Ploderšnico, Spodnje in Gornje Hlapje, Srebotje in notri v »bold« pred Sladkim vrhom ob Muri. Ob cesti je bilo polno viničarij z vinskimi kletmi in nekaj večjih kmetij.

Možakarji so se zbrali že zgodaj zjutraj, da so se okrepčali z domačo slivovko. Prignali so s seboj lovske pse in gonjače, kar je pripadalo kot častno opravilo odraslejšim fantom. Dolgo pešačenje v bregove gor in dol, po vlažnih ilovnatih poteh skozi vinograde, sadovnjake ter gozdove nikakor ni bilo

lahko. Komaj sem torej preprosil mater, da sem smel tudi jaz z gonjači. Oče je bil bolj mehke narave in se mati ni ravno zanesla nanj, ker me je že prej nekoč pozabil na koru v cerkvi, kjer sem v klopi zaspal, oče je pa šel kot župan na pogovor k prijatelju nadučitelju Francu Sijancu.

Na lov smo odšli, seve, velika in vesela družba lovcev in mladine. Možje so nosili preko ramen usnjene torbe, v katerih so imeli razen nabojev tudi dobro nabasane dobrote iz »kibel«, klobase in meso. S tem smo se zalagali, kadar smo prišli na vrh in mimo viničarij in »štokov« s kletmi, kjer je bil neizogiben postanek, da je okrepčana družba postajala vedno glasnejša, ko je začelo pokati. Nositi so morali gonjači, a jaz sem samo mlatil po deblih z gorjačo. Polagoma so se lovci razkropili. Oče se je bolj malo brigal za naloženo mu odgovornost in tako sem naenkrat opazil, da sem sam sredi velikega gozda brez ceste in lovcev tudi nisem več slišal. Klical sem očeta, slišal sem samo odmev, ki me je še bolj preplašil. Tudi jok ni zalegel. Taval sem sem in tja, ne da bi vedel, kje sem. Bridko sem si očital, zakaj sem se silil zraven. Čez dolgo časa sem zopet prisluhnul in zaslišal najprej lajanje psov, potem tudi kričanje in končno sem zagledal lovsko družbo, ki se je že obrnila proti domu. Komaj sem jo dohitel, da me je vzela s seboj. Nosači so bili obloženi s plenom, a tedaj so bili po naših loviščih domala le zajci in jerebice. Jerebic je bilo tedaj mnogo več kot dandanes, čeprav lovci toliko skrbijo za njihovo prehrano. Ob košnjah so jih kosci vedno nekaj porezali na gnezdih, čeprav se spominjam, da jih je oče vedno svaril, naj pazijo, da ne bodo pokosili jerebic in zajcev.

Redki so bili tudi kljunači. Lovci so se bahali, kako so jih zadeli, saj je bilo — vsaj tedaj — najtežje zadeti kljunača, ko je švignil v zrak. Izven večjih lovov so hodili čakati jazbece in lisice.

Prepelice so se oglašale poleti skoraj z vsake njive; sedaj so zginile, in tudi slavci, ki so baje nekoč prepevali celo okrog Maribora, kakor je zapisal mariborski zgodovinar, profesor Puff.

Višek glavnega lova je bila skupna večerja v velikem »štiblu«. Kuhinjo je mati prepuščala »tetic«, ki je bila daleč po Slovenskih goricah znana kuharica velikih »gostüvanj« in »primicij«. Izkazati se je torej morala tudi z lovske večerje. Lovci so bili glasni kot na sejmu, kajti vino s Spodnjega Hlapja je bilo tako znano, da so nosile celo gostilne v bližnjem Cmureku napis: Lastni pridelek s Hlapja. Imelo je posebno armo, baje po zemlji in sončnih legah vinogradov.

Po tleh širne sobe je ležala lovina tistega dne. In pri mizi se je kresala lovska latinščina. Vsak je bil junak zase, a vsi so brez ugovora dajali prednost in spoštovanje najstarejšemu in najboljšemu lovcu, sicer pa obubožanemu Fricu Roškarju, ki je moral v najboljših letih zapustiti dom, ker so očetu prodali domačijo na dražbi. Fric ni rad delal, umaknil se je v borno kočjo nad Šomatom in si tam sam kahal, — kar je uplenil. Vedno je s puško hodil okrog, za klobukom pa nosil kako svetlo pero divje ptice. Ljudje so ga dražili, da strelja tudi srake in vrane za svoj lonec.

Le če je bila sila najhujša, je prišel Fric k nam. Z očetom sta si bila najboljša prijatelja še iz šolskih let, saj so si bili sosedje. Roškarjeva domačija je stala onstran potoka ravno pod »štokom« grofov Bourbonov na Ploderšnici, ki so ga nedavno podrli baje zaradi — opeke in s tem pokvarili pokrajinsko sliko Jurjevskega dola in celoten pogled na Velko, Zg. Ščavnico in tja do Gleichenberga. Kadar je bilo treba, me je tudi oče poslal v Šomat po Roškarja, da bi pomagal pri oranju. Moral sem iti zelo zgodaj, da sem ga našel doma in tedaj me je ljubeznivo sprejel. Otroke je imel rad, pa sva

jo kar skupaj mahnila s strmega brega navzdol v Šomat in od tam v našo Grabo. Puško je vzel s seboj, za vsak primer, da prežene ptice roparice. A oče je vedel, da si v njegovem lovišču vzame na piko tudi zajca ali jerebico. Pa sta se kar tovariško pobotala brez besed. V Šomatu smo imeli »pušo«, kjer smo jeseni ob nedeljah pasli živino in dobili tedaj obed kar na travnik, kar je bilo posebno odlikovanje in zabava za nas pastirje. Od tam sem videl naravnost h koči lovca Frica, ki je bil menda vsaj v Slovenskih goricah doslej edini poklicni lovec, ki je živel samo od lova brez lovišča in brez plačila.

Njegovo bivšo domačijo so po vojni zamenjali za drugo posestvo na Velki, Rožkarjeva pa je sedaj v upravi lenarškega kombinata, ki goji tam mlado živino.

Sam lov pri Jakobu so v zgornjem delu združili s Sladkim vrhom in postavili na Sladkem vrhu ličen lovski dom, od koder je z višine 355 m edinstven razgled od obrežja Mure po Slovenskih goricah in do kamor so od Sent Ilja nedavno dokončali asfaltirano cesto. Lovske družbe so imele ob meji tudi važno narodnostno nalogo. Po kletih so lovci reševali občinske zadeve, a marsikje so se mednje vrinili tudi mestni mogotci.

Lovci, sadite divji kostanj!

Janez Kromar

Le sem in tja še vidimo po parkih, nasadih ob starih gradovih, po vrtovih in drevoredih nasade divjega kostanja (*Aesculus hypocastanum* L.). Stari so že ti kostanji in vedno manj jih je. Nekdaj jih je bilo tudi pri nas posajenih dosti več, čas pa je opravil svoje: kostanji so ostareli, marsikaterega so zdelale ujme in hude zime ter jim polomile veje, svoje so napravile pa tudi glivične bolezni, da so se posušili in tako jih je vedno manj. Namesto kostanjev sedaj raje sadijo druge vrste drevja.

Divji kostanj bi lahko imenovali kar modno drevo. K nam je prišlo z Bližnjega vzhoda, Turčije, Perzije, kjer je doma. Ker je divji kostanj lepe rasti, skromnih zahtev za rast, ker daje bogato senco, ki je tako zelena posebno v mestih, ker ima velike liste, ki skoraj hkrati odpadejo (kar je važno za čiščenje cest), si je pridobil naklonjenost med vrtnarji svojega časa, ki so ga na veliko sadili. Konec šestnajstega stoletja (1576) so zasadili prvi kostanj na Dunaju, od tam pa je počasi verjetno prišel tudi v naše kraje.

Divji kostanj pa nima svojega pomena samo kot okrasno drevo. Kostanjevi plodovi so namreč uporabni za marsikaj. Iz plodov, kostanjev, dobivajo dragocene snovi za zdravila, ki so posebno v novjšem času zelo iskana. To so zdravila za krvni obtok, za boljše prekrvavitev itd.

Kostanji pa so tudi dobra surovina za tehnično predelavo. Iz njih npr. dobivajo škrob, saponine, (ki so uporabni pri pralnih in čistilnih sredstvih, v kozmetiki, za gasilne aparate, emulgatorje) itd. V semenih je namreč poleg 40–60 % škroba tudi 9 % sladkorja, 8–9 % beljakovin, 2,5–7 % mastnega olja, saponinov in drugih snovi.

Velik odstotek hranilnih snovi (škrob, beljakovine, maščobe) je seveda zamikal predelovalce, ki so hoteli to izkoristiti, posebno tam, kjer je na voljo dosti kostanja (samo v Nemčiji so imeli pred vojno tri milijone kostanjevih dreves, med njimi je bila le polovica starih komaj trideset let). Toda prisotnost saponinov, ki jih je težko odstraniti, ovira predelavo v izdelke, uporabne tudi za prehrabene namene.

Pač pa so kostanjeva semena odlična hrana za rogato divjad, predvsem jelenjad. Te ne motijo saponini niti grenke snovi, ki so v semenih. Velik odstotek hranilnih snovi pride posebno v zimskem času kar prav. Kilogram kostanja da približno 2400 kalorij. Če porabi človek v mirovanju na dan 1800–1900 kalorij, potem smemo računati, da zadostuje za odraslo divjad pol do enega kilograma na dan. Z naraščanjem staleža divjadi je treba hkrati skrbeti tudi za prehrano, da živali ne delajo škode. Tu nam lahko izdatno pomaga prav kostanj.

Za saditev odberemo jeseni (septembra, oktobra) le zrela, lepo razvita semena in jih takoj posadimo na stalno mesto ali pa jih denemo v mivko. Če jih hranimo na prostem, jih moramo zavarovati pred mrazom. Lahko jih shranimo tudi v kleti, če je primerno suha. Dobro je tudi, če semena pred shranjenjem obdelamo s katerim izmed razkuževalnih sredstev za semena, da s tem preprečimo plesnjenje, hkrati pa preprečimo prenašanje tudi drugih drobnorazličkov, ki povzročajo razne rastlinske bolezni in ki bi lahko pozneje škodovali. Če smo sadili semena kar na stalno mesto, potem moramo taka mesta zavarovati, da morda mladih drevesc ne pokosimo ali jih kako drugače ne uničimo.

Kostanj sicer hitro raste, toda traja 10–15 let, preden prične cveteti in roditi. Rodi pa skorajda

Foto J. Kromar

redno in pri odraslih drevesih lahko računamo tudi 100–200 kilogramov semen odlične hranilne vrednosti na drevo.

Ker je kostanj doma v toplejših krajih, je treba zanj izbrati tople, južne in suhe lege, ker vlage ne mara, po gozdnih jasah, robovih gozdov in podobnem. Kostanj ljubi dosti sonca, za tla pa ni posebno izbirljen, saj so po mestnih drevoredih vse prej kot ugodni pogoji za rast, pa kostanji vendarle dobro uspevajo.

Ker imajo semena dosti škroba in saponinov, rada plesnijo, zlasti če so na kupu in če so premalo suha. Kostanj za krmljenje moramo najprej dobro posušiti: razpostremo ga v suhih in zračnih prostorih in ga, če je potreba, tudi večkrat premečemo, da se prezrači in da pridejo tudi spodnje plasti na vrh. To naredimo vsak dan ali pa vsaj vsak drugi dan. Po približno dveh tednih sušenja so semena suha in jih lahko denemo v vreče iz jute. Še bolje pa je, če semena posušimo v sušilnici, če je seveda na voljo. Lahko si pomagamo tudi s sušenjem, npr. v opekarnah na shlajenih pečeh ali pa tudi drugod, kjer je več toplote in zračenja. Spričo uporabnosti, ki jo nudi divji kostanj za divjad, bo prav, če lovci organizirajo sajenje kostanja povsod tam, kjer so za to ugodni pogoji. Niti direktna saditev kostanjev niti presajanje mladih drevesc ne da toliko dela, da tega z dobro voljo in majhnim trudom ne bi zmogli. Čez leta pa nam bo kostanj to obilo poplačal.

Lovstvo na Škofjeloškem od srednjega veka do danes

Prof. dr. Jože Rant

(Konec)

Zadnja leta pred drugo svetovno vojno so mladi loški lovci hodili na petelina v Poljansko dolino in se radi utaborili v znani, gostilni »Pri Anžonovcu«. Tudi tu so ob vinu često kvartali pozno v noč in pogosto zamudili lov. Ob neki priložnosti, ko so lovci odhajali domov, so mlademu lovcu iz Škofje Loke na prtljažnik na avtomobilu privezali kurnik z živim domačim petelinom. Vse bi bilo prav, če ne bi marljivi mesar Matevž že navsezgodaj stal pred mesnico in budno pazil, kaj vse in kako prihaja zjutraj v Škofjo Loko. Kmalu je vsa Loka govorila o uspešnem lovu in čestitala mlademu lovcu.

Loški lovci so se že pred drugo svetovno vojno nekoliko seznanili z divjimi prašiči. Pred drugo svetovno vojno se je naenkrat raznesel glas, da se je na Križni gori pojavil velik merjasec. Nanj je bil prirejen velik pogon. Tudi odličnemu lovcu Francu Hafnerju, po domače Molčkovemu Frencu, je neprestano po glavi rojilo, da bi prišel do te velike trofeje. Takole je bilo:

Neke noči v februarju, ob polni luni, s pravšnim snegom, se je burja narahlo zaganjala v vogale

Karikatura F. Ravnikarja-Fušarja

A. G. Kos

Karikatura Jos. Hafnerja-Pepeta, župana

A. G. Kos

Molčkove hiše, ki stoji bolj na samem pod hribom. Ponoči je morala žena k otroku in je mimogrede pogledala skozi okno. In glej, po snegu se počasi premika velika črna gmota. Brž zbudi moža: »Frenck, divji prašič je na travniku.« Frenck je bil takoj na nogah, poklical je še najstarejšega sina, pograbil karabinko (služil je pri sedmem avstrijskem lovskem bataljonu) in je kar skozi okno ustrelil v premikajočo se črno gmoto. Toda merjasec se ni kar nič zmenil za njegovo streljanje in ni pokazal nobenega znaka, da bi bil zadet, temveč se je premikal počasi naprej. Frenck je še dvakrat ustrelil brez uspeha. Zato sta s sinom kar v copatah šla na prašiča, Frenck s puško, sin s sekiro. Ko je Frenck iz bližine ustrelil na prašiča, da so frčale ščetine naokrog, je sin bodril očeta: »Ata, še ga dajte!« Ker se merjasec ni zmenil za njegove strele, je Frencka že jelo skrbeti, če prašič ni sam hudič. Toda Frenck je bil vedno korajžen, in s sinom sta naskočila prašiča. Tik pred njim pa sta se jima potegnili obraza, kajti spoznala sta otep detelje, ki ga je burja odnesla s kozolca. Žena je v strahu opazovala »borbo« in ko sta se lovca vrnila v hišo, je bila vsa srečna nad dobrim izidom. Frenck Hafner je bil dober lovec in dober državljani — vzgojil je številno družino v pravem duhu; vsi so bili v partizanih. Žal pa ga je pokosila sovražna krogla na domačih tleh. Naj bodo te vrstice Molčkovemu Frencku v skromen spomin.

Vse drugačne izkušnje z divjimi prašiči so imeli drugi lovci. Pred kakimi desetimi leti, ko je bil še živ odlični lovec in kinolog Ivančk Hafner, se je tole zgodilo:

Ivančk je šel kot uslužbenec kmetijske zadruge z nekim lesnim trgovcem gledat v Bodoveljsko grapo les. Ker pa ni dobro vedel za parcelo, se je obrnil na domačina Smolnikarja, naj jima je pokaže. Tisti dan, bilo je konec decembra, ko se divje svinje bukajo ter so tudi merjasci nekoliko bolj vroči, so imeli loški lovci v tem revirju pogon na divje prašiče. Ko so se Ivančk, Smolnikar in trgovec vračali po ozki grapi domov, je nenadoma skočil mednje kakih 100 kg težak, malo obstreljen merjasec. Vsi so se prestrašili, le pes Alko se je takoj pognal za črnuhom. Nič hudega sluteč so se pred Bodovljami ločili in Smolnikar se je s svojim psičkom vračal proti domu. Nenadoma je isti merjasec navalil na Smolnikarja, ga podrl na tla obdelal s čekani, ga ogrizel po rokah in nogah, mu s čekani odprl trebuh in ga zvalil v potok. Njegov psiček se je ves čas korajžno zaganjal v merjasca, in ker mu ni dal miru, se je zakadil v psa. Na ta način je pes rešil svojega gospodarja, ki se je moral dalj časa zdraviti v bolnišnici. Ta dogodek je zbudil med prebivalci precej strahu in tudi lovci so dobili malo več spoštovanja pred prašiči.

Lovci iz Selške doline pred 50 leti

Nekaj let po tem dogodku, ko so imeli neko zimo pogon na prašiče v Povhovcu, se je lovec A. kaj dobro seznanil z merjascem. Streljal je iz bližine na velikega, menda preko 100 kg težkega divjega prašiča in ga ranil v rilec. Ranjeni merjasec se je zavlekel v gozd, v mlado, gosto smrekovino. Lovec Štefan, korajžen kot vedno, je hotel pognati prašiča iz goščave in je pri tem prišel tik pred merjasca. Prašič se je pognal proti Štefanu, on pa brž na bližnji kostanj, vendar ga je merjasec že zgrabil za škorenj in ga vlekel dol. Na merjasca so ponovno streljali pa se je zopet skril v goščavo. Ko so lovci dognali, da je merjasec v goščavi, ni imel nihče korajže, da bi ga pognal. Iz previdnosti so obkolili goščavo, eden pa je splezal na bližnje drevo, da bi videl, kje žival tiči. Končno je opazil temno gmoto v goščavi in ustrelil vanjo. Na strel je merjasec odskočil in se zagnal v lovce. Lovec Štefan je ponovno streljal, a brez uspeha. Na ves glas je krel, da je sam hudič v tem prašiču. Merjasec se je znova zakadil v lovca A., ga podrl, planil nanj in ga na tleh z rilcem napadel. K sreči ga je lovec zgrabil za ščetine na glavi in ker je bil kot kovač močan, je krepko odrival merjaščevo glavo in se tako uspešno branil ščetinarjevih »poljubov«. Prestrašeni lovci tovarišu niso mogli pomagati. Šele ko je merjasec nekoliko odskočil, se je enemu posrečilo, da je prašiča z dvema streloma umiril. Razen nekaj prask in podplutb borba ni pustila sledov. Ko je strah minil, so lovci po bližnjici zavili v gostoljubno Krmeljevo hišo na okrepčilo. Med pogovorom o dogodku pa je gospodinja pripomnila: »Ja, veste, danes je kvatrna nedelja, pa ima hudič svoje kremplje vmes.«

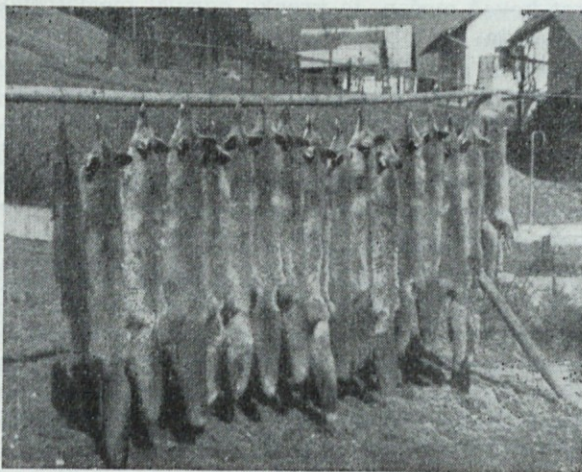
Lovskih anekdot je med loškimi lovci še na koše. Prav lepo se zahvaljujem prof. dr. P. Blazniku, ki mi je ljubeznivo posredoval podatke iz srednjeveških urbarjev.

Lisičje

J. M.

V našem lovišču, LD Brezovica, je najrazličnejša divjad, celo jelen in merjasec sta včasih gosta. Stalež male divjadi in srnjadi je kar zadovoljiv, pa bi bil še boljši, da ne bi bilo spomladanskih poplav, ki uničijo zlasti fazanja in jerebičja gnezda. Prvi sled, ki ga najdem, ko upade voda, je lisičji, kakor da poplava ne naredi dovolj škode med našimi varovanci.

Nisem še bil lovec, ko sem prvič doživel lisičjo trdoživost. Neke zime sva se s prijateljem potikala po Logu, ko sva srečala mojega strica, ki je šel pregledovat fazanja krmišča. Že na prvem smo opazili fazankino perje. »Lisjak in nihče drug,« je pripomnil stric, »fanta, kaj ne bi šla malce pogledat po trnju.« Stric je obšel gozdiček in se postavil na stečino, Janez in jaz pa sva se tako hrupno pognala, da je odmevalo vse-naokoli. Kmalu je dvakrat počilo in na vrat na nos sva zdrvela proti stojišču. Lisice ni bilo. Stric je pokazal nastrela in dlako, pa smo bili mnenja, da lisica ni daleč. Šli smo v snegu po krvavem sledu kakih dvesto metrov do meje lovišča. Tam je stric dvignil roki in dejal: »Zgubljena!« Z Janezom pa nisva bila tega mnenja in sva šla sama naprej za sledom. Komaj sva preskočila nekaj jarkov, sva zagledala lisico, ki se je nekaj sto korakov umikala pred nama in se ni pustila dohiteti. Sneg je držal in dolgokrakega Janeza sem s težavo dohajal, saj sva si bila v razmerju kakor nekdanja slavna junaka iz filmov Pat in Patašon. Krvavi sled pa je bolj in bolj slabel in na lepem ga ni bilo več. Spoznala sva,

Plen 19 lisic s puško, v lovskem letu 1966/67, Vinka Rejca, LD Zelezniki

da lisici ne bova kos in sva se obrnila proti domu. Spominjam se, da je lisica pri preskokih čez jarke padala in večkrat počivala ter tam pustila več krvi, toda...

Prvo moje srečanje z lisico je bilo nepričakovano. Sneg se je prediral in mladi kratkodlaki ptičar je gazil za menoj. Ko sem raznesel koruzo po krmiščih, sem šel do Ljubljane gledat, če je kaj rac. Previdno sem se kradel ob bregu, ko mi skoči lisica. Meriti nisem utegnil in strel jo je ujel ravno pri skoku čez rob. »Cap, daj jo!« sem bodril mladega neizkušenega psa, ki se ni znašel. Ko pa jo je vendarle zagledal, je bilo prepozno, da bi jo dohitel. Le nekaj dlake sem lahko doma pokazal očetu.

Drugo lisico sem »zapacal«. Po neki brakadi sva s prijateljem šla iskat zgubljeno mlado brak-jazbečarko. Naenkrat Roman bolj zavpije kot reče: »Glej jo, glej, po skalah pleza!« Tukaj sem bil jaz »mladi kratkodlaki«, ki sem jo prepozno opazil in v zadnjem hipu enkrat ukrivil prst. Dimni smodnik je bil kriv, da nisem videl, kako je lisica z visokim skokom nakazala strel, kar mi je povedal Roman. Zgubila se je med skalami in grmovjem; našla nisva ne dlake ne krvi. Nekoč sem čakal lisico na hrastu in jo dočakal. Sedla je dobra dva streljaja od mene v deteljo, dolgo gledala v hrast, potem me pa v velikem loku obšla.

Neki večer ob ščipu sva se z očetom peljala z avtom mimo Kostanjevice pri Bevkah. Kar se izza ovinka v žarometih posvetijo lisičje oči. Za strel je bilo predaleč, zalaz pa nemogoč. Nena-doma mi uide pogled nazaj in zagledam drugo lisico, ki je prihajala iz gozda, nedaleč za avtom. Naglica, ta moja bedasta naglica! Rjavki sem odbil le nekaj dlak. Največjo smolo sem imel nekega dne v juliju po dežju. Očeta je vleklo za srnjakom, mene za lisico. Vedela sva za dolinico, kjer je bilo mogoče srečati oboje. Takoj po kosilu sva se z avtom odpravila najprej na vrane in srake, ker jim je le tako nekajkrat mogoče priti do živega. Toda, ko spoznajo vozilo, ki jim je nevarno, je lova konec. Sicer to ni čisto v skladu z lovsko etiko, vendar mislim, da bolj kakor strupljenje. V dolino sva prišla še pravi čas. Po odpadlem listju in vlažni zemlji sva tiho hodila. Stopal sem pred očetom, zato sem na obronku gozda prvi opazil štiri lisičke. Srce mi je poskočilo v na mah suho grlo in prešinila me je misel, da vržem puško v koruzo, če to pot ne uspem z lisico. Oče mi je dal nekaj nasvetov in odšel sem na stojišče. S seboj sem imel le nekaj grobih nabojev. Sezul sem ohlapne gumijaste škornje, odložil suknjič, malo zavihal hlače in sklonjen smuknil do prvega kritja. Zalezoval sem po gozdni poti na moč previdno in odprta mesta prečkal po vseh štirih. Bodečih kostanjevih ježic to pot nisem čutil pod podplati. Od napora in lovske strasti so se mi tresle noge in klecale. Še nekaj korakov po

vlažni ilovici in prva lisička je že skočila čez pot. Zgrešil sem. Pa se že pokaže druga, ki med javkom pade. Medtem uide tretja in ko zijam za njo, se padla pobere in zgine tudi ta. Tedaj pogledam na drugo stran: tam sedi zadnja, četrta lisička. Z vso natančnostjo, kakor s kroglo, pomerim in lisičko odnese čez rob. Prvi trenutek nisem vedel, čigav sem in vprašam se, je to res ali ne. Pa je bilo, saj sem s strelom skoraj prerezal mlado jelko. Nikoli si ne bi mislil, da bom zgrešil stoječo lisico. Oče ni mogel verjeti, in že v mraku sva pregledala okolico. O lisicah ni bilo ne duha ne sluha. Ko sva se vrnila do avta, so stali tam radovedni vaščani, ki so poslušali pokanje. Pripovedovali so, da so nedavno s koli pobili dve lisički. Med njimi je bil tudi bivši lovec, ki nama je podrobno opisal pot do lisičin. Od sramu sem krvavi pot potil.

Drugi dan je bila nedelja in na vse zgodaj sva z očetom odšla najprej na kraj mojega streljanja, da si pomirim vest, če bi le kje ostala kaka ranjena lisička. Potem sva odšla po strmi poti proti lisičinam. Ves čas sem hodil za očetom s prazno puško, jezen sam nase zaradi polomije. Tedaj izpod košate smrekice pri lisičinah skoči lisička. Ni vedela, od kod prihaja šum, pa je obstala in napeto poslušala. Oče je vrgel puško k licu, ko je opazil bežen skok za grmovjem, pa je menil, da je za smreko obstal zajec, kakor ima navado ter je puško povetil. Medtem sem jaz nabasal. Lisičko sem dobro videl in brž užgal. Toda lisička je smuknila v prvo luknjo. Radovednost pa jo je gnala, da je kmalu pomolila glavo na svetlo; očetov strel jo je potisnil nazaj v rov. Ker sva sumila, da je v lisičini še kaj živega, sva rov zadimila. In res, težko pričakovana žrtev se je pokazala nad potjo in podrl sem svojo prvo lisico. Brez glasu se je prekopicnila in poslednjič hlastnila v listje. Zverinica mi bo ostala za vedno v spominu.

Veliko sem prehodil in se trudil za lisicami tudi na skupnih lovih. Vendar sem resnično užival le, kadar sem lovil sam. Precej noči sem zmrzoval na čakanju in kvasil ribe za vabo. Nikoli pa se nisem mogel prepričati, kako ta »dišeča« tekočina učinkuje, ker mi je vedno kdo vrgel steklenico z njo iz hiše. Tudi z zajčjim večalom sem poskušal in nekoč sem z njim močno preplašil zvitorepko. Na brakadah so me starejši lovci postavljali na dobra stojišča, ker so vedeli, kako si želim upleniti zimsko lisico. Bilo je vse zaman in smola se me je držala kakor klop. Imam pa trdno vero v boljše lisičje dni, ko se vrnem od vojakov.

PO LOVSLEM SVETU

Angleške izkušnje z vzrejo jerebic

Angleški lovci dvomijo o uspešnosti umetne vzreje jerebic. Med njimi je zlasti znani Mr. Nickerson, eden največjih rejcev, čigar jerebičja lovišča in lovine so znamenite. Na podlagi dolgoletnih poskusov je mnenja, da se mu v njegovih loviščih nikoli ni posrečilo, da bi bil od umetno vzrejenih jerebic uplenil več ko 5 %. Zato se mu umetna vzreja jerebic ne izplača, razen če hočemo iz gole človekoljubnosti staleže jerebic povečati v sosednjih loviščih. Podobne izkušnje imajo iz najboljših lovišč v Hamsshiru in na mejah Essex Suffolka, kjer so umetno vzrejene izpuščene jerebice po nekaj tednih uplenili v milje oddaljeni okolici. Poskusni zavod za malo divjad v Burgate Manor, ki se je pečal le z raziskovanjem jerebic v prosti naravi, je po končani lovni sezoni pri spomladanskem štetju ugotovil redno izgubo 50 % od staleža preko zime. Če se tudi v tem primeru jerebice niso delno odselile?

W. u. H. 10-1967 — M. Š.

Posledice zastrupljanja volkov v Romuniji

Po poročilu romunskega lovskega znanstvenika Alexsa Filipascuja je stalež orlov in jastrebcev v zadnjih desetletjih zaskrbljujoče upadel. Ornitolog Hausmann je npr. leta 1883 v gorah okoli Kronstadta v eni uri videl 72 orlov in jastrebcev, A. v. Spiess pa je še leta 1966 na eni sami konjski mrhovini v južnih Karpatih, v Retezatu, naštel kar 200 jastrebcev. Poleti 1966 so v predelu Maramures, Crisana in na Sedmograškem ugotovili le še 74 orlov. To močno upadanje velikih ujed, menijo, gre na rovaš lahkomisljene uporabe strupne vabe za volkove, saj so velike ujede, ki jih dobivajo v prepiranje, po večini zastrupljene. V omenjenem predelu so namreč od leta 1963 do 1965 položili 14 kg strihnina in drugih strupov, pa so zastrupili le 45 volkov, medtem ko so s puško in pastmi uplenili 290 volkov. Zato zahtevajo, da se uporaba strupa pri zatiranju roparic povsem opusti in strup črta s seznama lovnih sredstev.

W. u. H. 10-1967 — M. Š.

Na Češkoslovaškem so medvedje od leta 1935 zaščiteni in je do sedaj stalež narasel na 250 živali. Letni prirastek je okoli 40 mladičev, od katerih pa kakih 30 do starosti, ko naj bi spolno dozoreli, pogine zaradi naravnih vzrokov ali divjega lova. Lovske oblasti ne bodo več pustile, da se stalež veča in bodo dovolile vsakoletni odstrel 10 odraslih medvedov.

W. u. H. 10-1967 — M. Š.

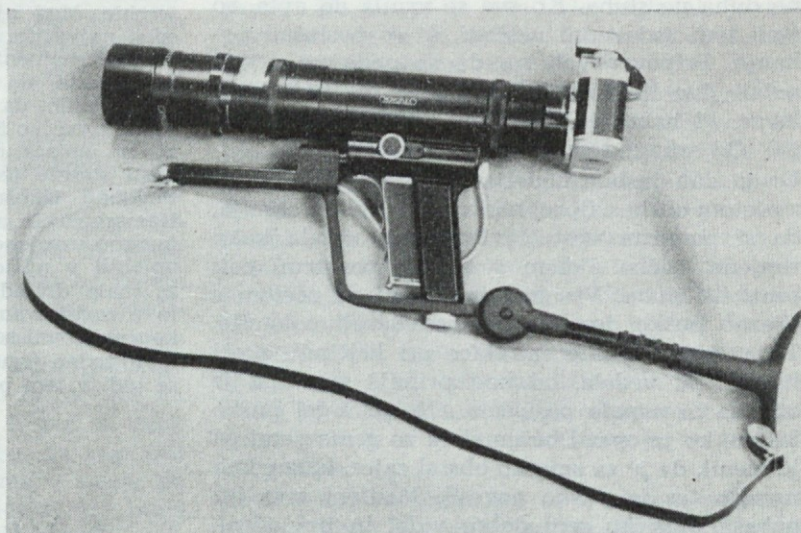

I Z L O V S K E G A O P R T N I K A

Fotopuška NOVOFLEX

Današnje lovske, živaloslovne, prirodopisne pa tudi splošne re-vije prinašajo često posnetke — črno bele ali barvne — ki prese-nečajo po svoji neposrednosti in razgibanosti. Lovce zanimajo predvsem posnetki živali v prosti naravi, prav velikih pa tudi prav malih, od afriških velikanov do drobcenih žuželk. Spričo našega zaenkrat še zavidljivega živalskega bogastva se marsikdo vpraša po orodju za tovrstno fotografijo, marsikoga pa tudi zamika, da bi se je lotil sam, saj je lov s foto-aparatom vselej težji kot lov s puško, dober posnetek od blizu večja umetnost kakor strel na dva, tri sto metrov z visokora-zantno kroglo in veliko zmogljivostjo.

Kmalu bo deset let, kar je firma NOVOFLEX (894 Memmingen, Zahodna Nemčija) pričela izdelo-vati svoje objektivne za hitro fo-tografiranje od blizu in na daleč, uporabne z vsemi vrstami moder-nih maloslikovnih enoočesnih zr-calnih kamer. Pri snemanju hitro gibljivih, iznenada pojavljajočih se in kratkotrajnih živalskih mo-tivov je glavni problem v za-ostrovanju. Zlasti močni teleobjek-tivi so v tem pogledu natančni in sitni. Če namreč zaostruješ tako, da glavo objektiva sučeš, kot je to običajno, se slika v iskalu trese in opleta. Ko te za-nimata ostrina in globinska ostrina, rad pozabiš na motiv kot tak, pa ti često sploh uide. Tu je omenjena tvrdka vpeljala novost, ki ta problem rešuje na origina-len, zelo uspešen in praktičen način: objektiv se nasproti ka-meri, običajni ali filmski, ne giblje v polžastem vodilu strmega navoja, temveč s pomočjo zobate letvice, ki jo poganja v pištolni ročaj izoblikovano aparatovo dr-žalo (Sl. 1). Če ga s prsti stisneš do kraja, si objektiv zaostрил na »neskončno«, če pa popuščaš, se sproti vstavljajo ostro vse vmes-ne razdalje do najmanjše. Drža kamere je ob takem gibanju in delu lepo mirna, pa so z visoko občutljivimi filmi možni ostri po-

Slika 1

netki iz roke tudi z objektivni goriščne razdalje pol metra in čez. Ker je pištolni ročaj name-ščen spodaj med kamero in leč-jem, je ravnotežje dobro, kar možnosti, zlasti glede hitrosti in stabilnosti rokovanja s fotopuško

le še poveča. Za posnetke prav od blizu pa med objektiv in kamero v par sekundah deneš priročen specialni meh, ne da bi pri tem žrtvoval možnost hitre zaostritve na neskončno.

Za format 24 × 36 mm (Leica) so

Slika 2

teleobjektivi trije, 280, 400, in 640 mm, za refleksne 6 × 6 cm pa dva, 240 in 500 mm. Zoom objektivov, t. j. takih z zvezno spremenljivo goriščnico, firma ne ceni, ker so zaradi številnih leč (okrog 15!) nujno manj ostri in sorazmerno težki, imajo napako, da ravne črte rišejo bolj ali manj izkrivljene, in še svetlost slike je manjša kot pri pravih teleobjektivih. Zoom objektivje delajo predvsem Japonci. Za makro posnetke pa služi specialni širokokotni objektiv 1:3,5/35 mm, ki z mehom omogoča posnetke 5 × 7 mm na poln format (cvetje, žuželke itd.), brez njega pa 5 × 7 cm. Vsi objektivji so iz lahke, a trdne kovine. Iz prečnega v pokončni format in narobe preidemo v hipu z zasukom zgolj kamere med dvema zaskočnikoma, premaknjenima za 90 stopinj. Objektivje menjaš sila hitro in ročno z bajonetnim zaklepom.

K pištolnemu ročaju za hitro in mirno zaostrovanje pa so zadnji čas izdelali še napravo, ki vsej stvari daje dobesedno značaj fotopuške. Izredno je priročna za lov in temu cilju naj služi ves naš prikaz. To je »prsrni in ramenski stativ«, zelo lahek, pregibljiv in prilagodljiv (Sl. 1 spodaj). Prilagodimo ga svoji rasti in kameri, da lahko hitro pomorimo in cilj ujamo prav kot s puško. Stativ opremo ali ob grodnico ali v ramo. Po navodilih firme naravnavamo ostrino z levico s pomočjo pištolnega ročaja, z desnico pa pritismo na sprožilec.

Tu sem podpisani vpeljal novost. Lovci smo navajeni, da pištolni ročaj držimo z desnico, z izproženo levico pa vodimo puško. Prožimo z desnim kazalcem, vsaj desničarji. V našem primeru fotopuške pa naj bi desnica samo zaostrovala. Zato sem proženje prenesel na kazalec leve roke, ki nima drugega dela, kot da podpira objektiv, podobno kot na lovu puško. Tako nastane kombinacija, kakor jo kaže sl. 2. Izredno priročna je za foto lov. Če ji dodamo še jermenček med »kopi-tom« in »kopiščkom«, jo lahko tudi nosimo na ramenu kot puško in dragocena kamera ter objektiv sta varno skrita za hrbtom, vsak hip nared za »strel«.

Pri nas kupujemo za devize, legalno in ilegalno, čuda predmetov in opreme, lep del tega štejemo mirne duše za pravi luksuz. Konjička, kot je lov s fotopuško pa ne smemo šteti med luksuze, saj je ena od prepotrebnihi poti, ki v civilizaciji utaplajočega se človeka vodi nazaj k edini rešitvi, k materi Naravi.

Ker v naši državi nima zastopstva, je producent pripravljen

kupcem dati grosistični popust, najsi bo nakup direktno iz tovarne ali pa preko ljubljanskega »Fotomateriala«, ki je pripravljen posredovati.

Francé Avčín

Kakšni lovci smo?

Na kratko želim omeniti tiste člene lovskega poslovnika, ki se nanašajo na gojitev divjadi in predvsem na zatiranje roparic ter vprašati lovce, kako to izvajajo. Precej časa imamo že poslovniške s točkovnim sistemom, kjer se obravnava vsak član posebej za njegovo delo, ki ga je kot lovec dolžan opraviti. Zamisel takih poslovnikov je res dobra in so po mojem mnenju redke lovske družine v Sloveniji, ki bi takšnega poslovnika ne imele. Koliko je pa lovecv, ki se resno držijo predvsem tistih členov, ki obravnavajo gojitev divjadi, predvsem zatiranje roparic, je pa vprašanje zase.

Naša lovišča so glede na divjad različna in vendar, kjer je divjad, tam so tudi roparice. Te roparice so ponoči in podnevi na delu, da zadoste svojim življenjskim potrebam. Pomislimo samo na jate vran in srak! Za vse to plačuje krvni davek naša zaščitena divjad, predvsem mlada, ki je neobgledna. Vsi vemo, kako nam je pri srcu, ko najdemo tu kup perja fazana, tam raztrgano srnico ali zajčka. Med roparice štejemo tudi klateče se pse in mačke!

Predpisi predvidevajo, da bi morala imeti vsaka družina svojega lovskega čuvaja, ki bi bil stalno v lovišču in bi zatiral škodljivce. So pa le redke lovske družine, ki bi zmogle take izdatke. Vse lovske družine, ki stalnega lovskega čuvaja nimajo, prakticirajo tako, da lovišče podele na revirje in zanje zadolže posamezne člane, da vsak na svojem sektorju ščiti divjad, predvsem pa, da zatira roparice. Lovci bi moral biti vsaj enkrat tedensko v svojem revirju in pregledati, kaj je z divjadjo. Vem pa, da je še dosti takšnih, ki jim je obhod lovišča odveč. Ko namreč neha lovna sezona, obesijo puško na klin in tam čaka na novo lovno sezono. Ni jim mar, kaj se godi v njihovem revirju čez poletje. Ko pa je treba ob koncu lovskega leta oddati točke za roparice, teh nimajo in jih hladnokrvno plačajo, kakor predpisuje poslovnik. Takšen lovec naj pomisli, kaj je s tem napravil. Po eni strani je sicer zadostil poslovniku, po drugi pa s tem odkupil življenje roparic, da lahko dalje ropajo. Če pa dobi njegov tovariš, ki je predpisane točke presegele, nekaj tisočakov iz lovske blagajne, mu je nevoščljiv.

Ti tisočaki prav gotovo nič ne pomenijo sprico zavesti, da je opravil svojo dolžnost. V nobeni družini niso točke za roparice tako visoko postavljene, da bi jih ne mogel vsakdo doseči. Kdor pa jih v večji meri preseže, je zopet treba precej truda in municije, ki ni ravno poceni.

Pri zatiranju roparic si lahko pomagamo z raznimi klici in vabili, na katere prav rade pristajajo. Kdor je tega več, naj gre spomladi v gozd, ko roparice gnezdi oziroma kotijo. V tem času so najbolj pozorne na glasove, ker takrat mnogo potrebujejo za svoj naraščaj in so zavoljo čuta do svojih lačnih mladičev manj oprezne. Hkrati pa tudi zaščitena divjad tedaj potrebuje največ varstva, ker tudi ona tedaj koti ali vali. Če se lovec nauči klicati in oponašati zaščiteno divjad, naj se tega nauči tudi za roparice. Vsi ti klici so dobro opisani v knjigi »Naš lov«. Kje ima lovec večji užitek kakor pri uplenjeni roparici, ki mu je prišla na klic! Najboljša legitimacija lovca naj bodo dosežene točke za roparice. Revir, za katerega je lovec zadolžen, mora biti odsev njega samega. Ni vseeno, če pade v času brakade v njegovem revirju le tu in tam kak strel in še ta po lisici. Za drugo divjad so namreč poskrbele roparice, ko je njegova puška vse poletje visela na steni ali samevala v omari. Bodimo si svesti, da se življenjski prostor naši divjadi vedno bolj krči in če še to, kar imamo, prepustimo roparicam, nas bo v Sloveniji od 13 000 lovecv kmalu dovolj le še četrtnina.

Lovna sezona se je začela v vsej svoji širini. Lovske družine bodo spet lahko ugotavljale, kako je posameznik čuval divjad v svojem revirju. Tisti, ki so bili preko leta budni, se bodo lahko ponašali po brakadi s primerno lovino. Onim pa, ki niso storili svoje dolžnosti, priporočam, da dobro podmažejo svojo puško in jo za vedno obesijo na klin. Tudi uplenjena roparica je lahko lepa trofeja in nepozaben doživljaj za lovca.

Anton Mlakar

Tudi na Nanosu uplenjen medved

Starejši ljudje še pomnijo, ko se je pred 70 leti pojavil na Nanosu medved. Lovec iz Vipave ga je obstrlel in medved je planil nanj in ga podrl. K sreči so bili v bližini drvarji, ki so medveda s sekiri in cepinom pokončali. Vipavski lovec je bil tako prestrašen, da so ga komaj spravili k življenju.

Do leta 1950 v nanoških gozdovih ni bilo videti medveda. Od tedaj pa so se spet tu pa tam po blatnih kolovozih sledile medvedje šape. Neko leto so videli gozdarji medveda, ki je krožil okrog delavskih koč in iskal hrane.

Pred nekaj leti je logar Alojz Jež za Javarco obedoval, ko mu je za hrbtom jelo brundati. Niti na misel mu ni prišlo, da bi bil to medved, pa je menil, da se tovariši šali. Čez čas pa se Lojze le obrne in zagleda kosmatinca. Nekaj dihov sta se nepremično gledala in Lojzetu je jela pojemat sapa. Končno se je medved le obrnil v drugo stran.

Tokrat pa je bila sreča naklonjena našemu starešini Francu Pucu z Nanosa, ki je kosmatinca podrl le dobrih sto metrov od svoje domačije. Dne 24. junija 1967 se je v večernih urah odpravil na srnjaka. Previdno je prišel na Blažonov rovt. Ni čakal dolgo, ko zasliši iz nasprotnega smrekovega gozda čudno lomastenje. Puc je menil, da to ni srnjak in tudi ne lisica, na medveda pa še pomislil ni. Lotevala se ga je lovska mrzlica, ko se je bližalo pokanje suhljadi. Tedaj je opazil, da je iz smrekovega gozda stopila rjava mrcina in z glavo pokonci, opazujoč okolič, šla proti njemu. Brž se je umaknil na primeren prostor za varen strel. Medved se je medtem ustavil in brskal po kupu kamenja, ne da bi kaj slutil. Puc je tedaj komaj na 60 korakov pritisnil. Medved je odskočil nazaj proti gozdu in po dobrih 30 metrih obležal. Tehal je manj ko 80 kg in lovska družina »Nanos« ga je dala nagačiti, da bo krasil sobo lovskega kluba v Vipavi. Sicer so pa na Nanosu videli zadnje čase tudi velike, starejše medvede.

Leopold Tratnik, LD »Nanos«

Nikoli te ne pozabim

Ko sem opravil s šolo, mi je oče dovolil, da stopim med zelene brate. Sam mi je kupil puško in ko mi jo je izročil, mi je dejal: »Marjan, tu imaš puško, ne streljaj na vse! Dobro premisli, ko boš streljal in na kaj boš streljal! Ne bodi prenašel! Zavedaj se, da je puška vedno nevarna, tudi ko je prazna!« Te besede sem si vtisnil v spomin tako, da mi še danes zazvenijo, kadarkoli dvignem puško k licu. Trdno sem prepričan, da jih ne bom nikoli pozabil.

Na vrsto je prišel tudi lovski izpit. Tudi to oviro sem premagal. Dotlej so se vlekli dnevi ko večnost, kajti v mislih mi je bil vedno moj stari znanec iz Hribov. Končno je bil tu težko pričakova-

ni 16. avgust, ko po lovskih pravilih lovec lahko dvigne puško tudi na jelena.

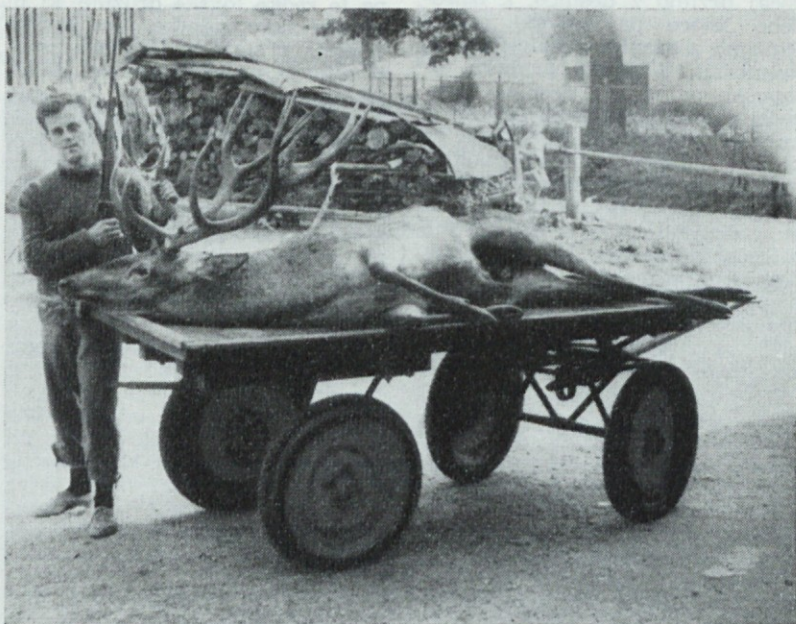
Ker sem natančno vedel, kje se zadržuje in ob kateri uri hodi na pašo, to sem ugotovil po večmesečnem opozovanju, sem ga 16. avgusta 1965 šel čakati. Ob petih popoldne sem vzel puško in odhiti v Hribe — tako se imenuje kraj — da ne bi bil prepozen. Ves prepoten sem prišel na določen prostor in šele tedaj sem se zavedel napake. Zadihan sem bil in znojen. Človeški znoj pa ima oster zadah, kaj šele za divjad, za plahga jelena. Toda veter mi je bil ugoden. Sedel sem na štor, prislonil puško na bukovo deblo, si obrisal mokro čelo, sanjal o jeleni in strmel v vitke vrhove smrek, ožarjene od zahajajočega sonca. Zmotil me je šum v grapi. Ozrem se in otrpnem. Pred mano je stal jelen v svoji mogočnosti, oddaljen kakih 80 m. Kaj zdaj, me je prešinilo. Od začudenja in presenečenja, od veselja, da ga lahko ustrelim, nisem ničesar slišal ne videl. Tako me je oblivala vročica, da mi je pot lil po obrazu. Jelen je bil obrnjen proti meni. Zdelo se mi je, da gleda naravnost vame, kakor da me prosi, naj mu prizanesem. Toda hip na to me je prešinila misel: danes ali nikoli. A kako, ko me gleda, puška pa sloni ob deblu? Na srečo obrne glavo za deblo. Hitro, toda ne lahko, zgrabim puško, odrinem varovalko, pozabim naprožiti in pomerim ravno, ko se je jelen premaknil. Vlečem, vlečem za sprožilec, poka pa ni. Jelen stopi še nekaj

korakov naprej. Še vedno pritiskam na sprožilec in merim, ko na moje veliko presenečenje le zagrmí iz puške. Jelen se zdrzne in skoči naprej. Brž menjam naboj in pri tem se spomnim, da moram naprožiti. Pomerim v pleča in sprožim. Jelen se po drugem strelu ustavi in ozre name. Ponovno menjam naboj, naprožim in s puško pri licu čakam. Pričel je tresti z glavo, pihati in počasi iti v dolino. Počakal sem ugoden trenutek, da mi je pokazal vrat. Šele po tretjem strelu je omahnil ter se še zadnjikrat ozrl na zahajajoče sonce nad Liscem. Stopil sem k njemu in se nisem mogel načuditi, ko sem otipaval rogovje. In kakšna moč je bila v njegovem vratu! Bil sem vesel in žalosten, kajti zavedal sem se, da sem mu vzel življenje. Imel sem občutek, da sem najkrutejši človek na svetu. Ali ni svet dovolj velik, da bi tudi on lahko živel in krasil meni in nam vsem že tako po človeku opustošeno naravo?

Toda moja želja je bila in je, da si uredim lovsko sobo, ki naj jo krase trofeje. Ko bom to dosegel, bom za vedno obesil puško na klin in se posvetil gojitvi divjadi in skrbi zanjo ter vzgoji mladih lovcev.

In kakšen jelen! Iztrebljen je tehtal 169 kg, rogovje — prosto ocenjeno — okoli 8 kg, nepravilni šestnajsterak z lepo krono.

Marijan Slak
LD Dobrnič

Pod Paleževo zidanico, LD Dobrnič

Tako ne smemo!

Dne 1. 8. 1967 ob 15.30 sem prišel na obisk v Šentvid nad Ljubljano k lovskeemu tovarišu Dragu Furlanu, Poljane 53, ko mi žena sporoči, da je s psičko ptičarko na polju za hišo in da že ves dan italijanski gostje streljajo.

Podam se peš za prijateljem svojih 200 m od njegovega stanovanja in ga najdem, ko opazuje lov inozemskih gostov. V sami vasi Poljane so bili trije odrasli gospodje in mladoletnik z avtomobili BL 3 6271 in BL 4 1191. Imeli so dve avtomatki kal. 12, bokarico kal. 12/12, mladoletnik pa kal. 20.

Ker vem, da je to lovišče LD Šentvid, sem želel ugotoviti, kdo je njihov spremljevalec, a ga kljub daljšemu čakanju nisem pričakal.

Za naše lovske pojme to ni bil lov, temveč morija ptic. Streljali so na vse, kar je letelo, pa naj so bili škorci, grlice, kosi, vrabci itd.

Koliko je ostalo ranjenih in nepobranih ptičev v tako visoki kulturi, ki je tedaj na polju, si lahko samo mislimo.

Kje so naši lovski zakoni? Ali veljajo res le za nas finančno šibkejšje lovce, ali pa se borimo zgolj za nekaj borih deviz?!

Opazoval sem mladoletnika enajstih let, ki je bil po izjavi že tretjič pri nas na lovu. Streljal je tako neprevidno, da je bilo le golo naključje, da ni bilo kake nesreče, ker je bilo naokoli polno naše mladine od 2 do 10 let.

Drugo: Opazoval sem gosta, kako je grlico, ki je bila samo ranjena, vrgel ob tla in jo udaril ob avtomobilski odbijač, da jo je pokončal. Mnenja sem, da sta LD Šentvid in spremljevalec odgovorna za tako početje.

V lovišču okoli vasi Poljane je po škorcih, kosih, vrabcih in grlicah pokalo kakor na vojaških vajah.

Vprašujem se, zakaj naše lovce na vsakem nepravilnem lovu preganjamo, na drugi strani pa dovoljujemo take grobe nehumane lovske podvige. Vaščani so se zgražali nad takim početjem.

Slavko Perčič,
Ljubljana, LD S. g.

Umetna vzreja divjih rac

Umetna vzreja divjih rac je tudi pomemben prispevek k reprodukciji divjadi. Zlasti pomembna je v Zahodni Evropi, zadnje čase pa se z uspehom uveljavlja tudi

Vzrejališče divjih rac v Dobanovcih pri Beogradu, LSG
»Jelen« — Beograd

Na poti iz vode v voljero

pri nas in to zlasti v Srbiji in na Hrvaškem.

LŠG Jelen iz Beograda ima manjše vzrejališče divjih rac v lovišču Dobanovci. Sama tehnolo-

gija vzreje je podobna umetni vzreji fazanov in zelo preprosta. Toda pri divjih racah je pogin zelo majhen, ker so zelo odporne, hkrati pa skromne v prehrani. V

Izpust in stolp, s katerega se race uče letenja

Vse foto B. Krže

Dobanovci dobivajo jajca od matične jate, ki jo imajo v voljeri. Ta jajca valijo v inkubatorjih, mlade račke pa drže pod »umetno kokljo« ter jih kmalu pustijo v vodo. V starosti dveh mesecev jih presele v izpuste, kjer so le čez noč, da se privadijo vodi v naravi. Tu se tudi hranijo deloma z naravno hrano, deloma z umetno. Paziti morajo, da se race preveč ne zrede, ker so potem lene za letanje. Samo letanje je problem; tega jih nauče tako, da jih vsak dan spuščajo s posebnega stolpa. Race postopoma podivjajo, vendar se zvesto drže kraja izpusta.

B. Krže

Sibreni naboji

Z lovskim turizmom je stik naših lovcov z inozemskimi vedno tesnejši in pri tem se srečujemo z različnimi šibrenimi naboji. Prvo, kar bi opozoril, je, da so šibreni naboji raznih dolžin, od 62 do 76 mm. Starejše šibrenice imajo običajno nabojišče dolgo 65 mm. Nevarno je uporabljati daljše naboje, kot je nabojišče v puški, četudi gre naboj lahko v puško. Italijanski lovci pretežno uporabljajo naboje kalibra 12 in dolžine 70 mm. Na škatlah italijanske municije vidimo npr. oznako 12-8-70, kar pomeni, da so v škatli naboji kalibra 12, kovinska kapa je visoka 8 mm in ves naboj je dolg 70 mm. Večje težave so pri samih šibrah, ker imajo razne države svojo oznako (številke) in redko v milimetrih. V pomoč naj bi bila spodnja tabela, tako našemu kakor inozemskemu lovcu:

Debelina šiber v mm	Jugoslavija Avstrija CSSR-stara	Italija	Nemčija, Francija CSSR-nova	Švica
2,2	14	8	8	0
2,5	12	7	7	1
3,0	10	5 (4)	5	3
3,5	8	2	3	5
4,0	6	0	1	7
4,5	4	4/0	2/0	9

Pri debelini 3 mm je za Italijo oznaka 5 (4), to zaradi tega, ker je št. 5 debelina 2,9 mm in št. 4 debelina 3,1 mm.

Originalna pakiranja inozemske šibrene municije imajo navadno na zunanji strani škatle tudi oznako v milimetrih, medtem ko jo na samem naboji ni. Naše podjetje »Kamnik« ima na pokrovcu naboja obe oznaki, kolikor ni robljenje zvezdasto.

Zadnje čase se slišijo pritožbe glede nabojev, ki jih konfencionira podjetje »Kamnik«, toda ono ni krivo. Iz materiala, ki ga dobi od domačih proizvajalcev, res ne more narediti nekaj odličnega. Prav zaradi tega je Lovska zadruška morala opustiti polnjenje šibrenih nabojev. Danes obstaja neuradna preskuševalnica nabojev, netilk in smodnika pri podjetju »Kamnik«, kar je zasluga prizadevnega inž. Kratochwila in razumevanja podjetjinega vodstva. Toda, kaj jim to koristi, ko vedno ugotavljajo, da domači material ni ustrezen, uvoziti ga pa ne morejo, ker so stroge omejitve. Sprostitev uvoza repromateriala bi nagnala naše proizvajalce, da bi bili izdelki kvalitetnejši, kajti kapaciteta za konfencioniranje je pri podjetju »Kamnik« zadostna za vso Jugoslavijo. Kot lovec mislim, da bi po 20 letih že lahko imeli kvalitetno domačo šibreno municijo, vsaj tako, kakor je bila pred vojno, če ne boljše. Slaba municija povzroča gospodarsko škodo upravljalcu lovišča, ker je zastreljena divjad izgubljena, tako za upravljalca kakor tudi za lovca, da o mukah divjadi ne govorim.

Menim, da naj proizvajalci in njihova zbornica ne otežkočajo uvoza šibrene municije, če kvalitete svojih izdelkov nočejo, manj verjetno, ne morejo zboljšati. Inozemska municija je sorazmerno močna in ni za slabe, razmajane šibrenice, še manj pa za puške, ki niso za brezdimni smodnik.

Naši lovci tudi zelo greše pri polnjenju nabojev. Brezdimni smodnik mora biti tehtan in ni dovolj, da ga merimo z merico. Nekateri devljejo na netilko nekaj črnega smodnika in nato odmerijo brezdimni smodnik. S takim polnjenjem se igrajo s svojim in tujim življenjem, ker, kaj se dogaja pri vžigu, bi lahko povedala le preskuševalnica, v praksi pa je v najboljšem primeru uničena samo puška. Greši se tudi pri izbiri debeline šiber; običajno se uporabljajo predebele. Menim, da lovci premalo berejo članke o nabojih, o balistiki in se preveč drže zastarelega. Tradicija je na mestu pri lovskih šegah in navedah, nikakor pa ne pri stalno razvijajočem se orožju in nabojih.

Ljuban Zadnik

»Boleča« kuna

Gusteljna sem spoznal na Javorškem Pilu, na meji Zasavja in Dolenjske. Tisti dan sva obhodila lep kos naše zemlje, kjer so si sosedje zasavski gozdi in prvi do-

lenjski vinogradi. Kje vse sva bila in kaj vse sva videla! Se na »mandro« sva naletela, kakor v Zasavju pravijo kuni. Priča sva bila redkemu prizoru, ko je kuna ujela veverico, kar me je močno prevzelo. Veverice imam rad že od otroških let in zato se mi je uboga rjavka še bolj smilila. Nič ne pomaga, v naravi je tak zakon! Po tem, zame razburljivem doživetju sva sedla na obeljen hloh, da bi se umiril in Gustelj je jel pripovedovati:

»Zame takle doživljaj ni nič novega. Večkrat sem to videl v otroških letih doma na Koroškem, tam, kjer je živel pisatelj Prežihov Voranc, ko sem pasel po gmajnah in hribovskih gozdovih. Kot pastir sem se družil tudi z Lipejem, starim potepuhom. Delal je malo, več pa uganjal divji lov, zlasti zankaril. Saj je stanoval v opuščeni oglarski bajti v gozdu in je ujeto divjad tudi skrivaj prodajal, največ gostilničarjem. Puške ni uporabljal, ker bi ga strelji lahko izdali. Nastavljal je tudi skopce, ki jih je sam izdeloval pri samotnem kovaču Tinetu v Stari grapi. Pobahal se je rad z dobrim zdravjem, čes, pšenica zori o svetem Jakobu na soncu, železo se kali v vroči peči, zdravje pa se utrjuje pozimi v snegu in burji. Ta hostar Lipej je bil moj vzor in učitelj in učil me je med drugim tudi nastavljanju pasti in zanke, dokler ga niso zajeli žandarji, ko je domov prinesel srnjaka.

Kljub očetovim svarilom me je mikalo, da bi poiskal Lipejeve pasti in zanke in bi sam nastavljal. Nekoč sem se splazil na podstrešje Lipejeve bajte in res našel železno past. Poleti je bilo in nekega večera sem v hosti nastavljal, da se ujame karkoli. Sleherni dan sem hodil gledat na past in šele konec tedna je tičala v nji kuna. Vzhičen sem jo potegnil iz železnih čeljusti in odnesel proti domu. Vendar me je spotoma obhajal strah pred strogim očetom. Na poti me sreča občinski sluga Jurij in ko opazi kuno, me pokara: »Le kaj, trapec, loviš kune poleti, ko kožuhi ni nič vreden. Zakoplijo to mrhovino, da te doma ne bo pekla zadnja plat.« Šele tedaj sem prav pogledal kuno in res je imela revno, redko, zmršeno dlako. Storil sem po Jurjevem nasvetu in molčal.

Kak teden za tem me je oče strogo prijel: »Ali si res ujel v past kuno?« Molčal sem in gledal v tla. Tedaj mi jo je oče pritisnil, da sem videl vse zvezde. Od bolečin sem kar z glavo pritrdil. »Tako, ukradel si Lipejevo past in šel po njegovih potih, ki vodijo tudi tebe v ječo!« Trde so

bile očetove besede, a še trša palica, ko je neusmiljeno padala po meni. Šele mati me je rešila, ko je ustavila stahotno palico. 'Ali več, zakaj sem te namlatil? Da ne bi šel po poti tatinskega Lippeja!' Šele tedaj se mi je utrnulo pravo spoznanje in odihmal nisem nikoli več nastavljal pasti. Vsak pouk je koristen, pa četudi s palico,« je končal Gustelj, ko sva se odpravila proti domu.

Jože Župančič

Za prvim srnjakom s psico Ajko

Že tretje leto sem s puško stikal po lovišču za srnjakom, pa sem še vedno ostajal brez trofeje. Kolikorkrat sem se srečal z izbranim srnjakom, tolikokrat vedno v njegovo dobro. Lovsko smolo sem pripisoval raznim neviščnostim, bodisi da sem ga predolgo opazoval, bodisi da mi ga je prepodil slučajen popotnik ali pa sem na poti v lovišče prvo srečal ženščino ali karsibodi lovsko smolastega. Odnehal pa nisem, čeprav sem včasih štel gumbe ali metal novce v zrak. In zopet sem v nedeljo lovsko opremljen pristikal na pedale po dolini Ločnice, ki je ni hotelo biti konca. Poletno sonce je že gredo izza Tehovca in jutranja paša srnjadi je za tisti dan minila. Nazadnje sem moral svojega železnega konjička riniti navkreber, če sem se hotel odžejati v planinski koči.

V koči je bilo polno nedeljskih izletnikov in moj prihod jim ni ušel. Nisem še dobro sedel, so že letele zbadljivke na račun lovcev. Bil sem še mlad lovec in že to, da sem nosil puško, se mi je zdelo tako imenitno, da sem zbadljivke hrabro požrl. Nisem pa dolgo zdržal, čeprav me je hladno pivo še vabilo in že sem prečil pobočje Loma in se oprežno razgledoval deloma za srnjakom, deloma za modrasi med grmovjem in skalami.

Nisem še do dobra stopil na senošet, ko mi pogled uide proti vrhu košenice, kjer v travi opazim nekaj srnjadi podobnega. Z očmi iščem praznino skozi grm, za katerega sem stopil in skozi »linico« se mi pokaže srnjakova glava. Po prvem presenečenju se odločim, da ga zalezem, ker se mi je videl predaleč. Vso odvišno opremo pustim na stezi in se pričnem prav po mačje plaziti proti rogaču, ki se je mirno pasel. Ura je šla proti poldnevu in sonce je neusmiljeno pripekalo, da se je gozd popolnoma umiril, le srce mi je razbijalo kakor kovaško kladivo. Priplezal sem do obeh smrek, ki sta me krili in videl, da je srnjak bliže in

da se pase. Po tršati postavi, umazano rumeni barvi in visokem rogovju se mi je zdelo, da je goden za odstrel, pa tudi, ker sem ga zaslužil. Počasi sem dvigal puško ob smrekovem deblu in si dopovedoval, naj se umirim. Mušica zapleše po srnjakovem plečetu in strel odjekne. Srnjak odskoči in zgine v grmovje. Puška mi omahne, v cev porinem nov naboj.

Odmev strela je že davno utonil v daljavi, ko sem se še vedno hudoval sam nad sabo, kako sem le mogel zgrešiti. Saj sem že videl, kako bom onim doli v koči s plonom zavezal jezike. Le zakaj me srnjak ni prej opazil, da bi me rešil nove zoprnosti v koči. Medtem sem šel proti nastrelu in tam našel kapljico krvi. Čudno pa se mi je zdelo, da je srnjak odskočil navkreber. Po nekaj korakih zopet kapljica. Iščem, iščem, toda srnjaka nikjer. Spoznal sem, da brez psa ne bom nič opravil. A kje psa in kakšnega? Odločim se za ostarelo brak-jazbečarko Ajko pri čuvaju Johanu, ki zaradi njene onemoglosti ni več računal z njo. Minilo je skoraj štiri ure, preden sem pripeljal Ajko na nastrel. Vodil sem jo na jermenu in ko sem ji pokazal kapljico srnjakove krvi, je takoj dala znak z repom, da razume. Nategnila je jermen in s smrčkom v travi počasi vlekla naprej. Ko sva našla nadaljnji rdeči sled, sem vedel, da ostarela psica ne zasluži tako poniževalnega ravnanja svojega gospodarja. Vodi me v neprehodno grmovje, zato sem mislil, da je zgrešila sled. Vlečem jo nazaj, toda Ajka vztraja. Z veliko težavo se prebija skozi grmičevje, preprejeno z ovijalkami. Goščava preneha in na bukovem listju znova opazim kri. Ker je grmovje prešlo v bukov gozd, sva hitreje napredovala. V dolini sem že slišal žuborenje studenčka. Ko Ajka živahneje potegne, že zagledam srnjaka, ki leži za drevesi. Ne morem povedati, kako vesel sem zakoračil proti njemu. Ko ga hočem zgrabiti za rogovje pa srnjak odskoči in mi zgine z vida. Ves nesrečen obstanem in Ajka me očitaječo pogleda, kakor da mi hoče reči: »Če boš tako lovil, boš še dolgo brez srnjaka!« Po tem razočaranju sem bil z iskanjem previdnejši, ker sem spoznal, da je srnjak slabo zadet. Na sledu pa je bilo vse več krvi, kar nama je dajalo upanje. Opazujem okolico in res zagledam skozi vejevje, kako srnjak stoji ob tršati bukvi, kakor da se opira nanjo. Jermen, na katerem sem vodil Ajko, natakem na nogo, da sem imel obe roki prosti in dobro pomerjeni strel reši srnja-

ka muk, mene pa negotovosti in napornega iskanja.

Dobro razpoložena sva z Ajko dolgo počivala v planinski koči, saj sva plen trdo zaslužila.

Drago Oblak

Naša jazbečarka Snoba

Zunaj je bila noč, ena tistih nemirnih poletnih noči, ko vztrepetaš že ob šumenju trave in komaj slišni igri vetra v drevju, ko pojejo murni in se le drobne kresnice spreletavajo po zraku. Sedela sem ob odprtem oknu prijazne kmečke hiše, kajti sopolica mi ni dala spati — in spomini so vstajali pred mano v vsej svoji pisani živahnosti; le tu in tam me je predramilo rahlo renčanje psičke, ki mi je ležala ob nogah, brezskrbno spala in prav gotovo sanjala tudi kakšno razburljivo dogodivščino, ki jih v njenem pasjem življenju ni nikoli manjkalo...

Čisto majhno in neobgljeno, črno kot krt, je prinesel nekega večera oče v žepu, ko se je vrnil z lova. Tanki, jokajoči glaski, ki jih je spravljala iz sebe drobna »kepica«, ker ni več čutila varne mamine bližine, so povzročili, da smo vsi štirje začeli skoraj tekmovati med seboj, kdo jo bo prvi potolažil, kdo jo bo znal bolje hraniti, kdo si bo izmislil najlepše ime na črko »S«, kot je zahteval rodovnik...

Naša Snoba je postala ena najlepših, hkrati pa tudi najprijaznejših jazbečark, kar sem jih kdaj videla. Bila je zelo pametna in se je zlahka privadila na čistočo, red in disciplino, pa tudi s šolanjem oče ni imel posebnih sitnosti. Ko sva jo z očetom prvič peljala v gozd, sva ugotovila, da ima tudi odlične lovske sposobnosti in da bo lahko v kratkem prekosila marsikaterega svojih pasjih lovskih prijateljev...

Takrat je bila zima — trda in neizprosno ledena. Noči so bile jasne, zvezde so mežikale utrujenim lovcem in mesec jim je podaril nekaj svoje blede svetlobe, da so zlahka razločevali pot pod nogami. Vsak od lovcev je imel s seboj psa. Ustavili so se in si razdelili smeri, hkrati pa se dogovorili, kje se bodo našli in kolikokrat naj ustreliti tisti, ki ga bo izsledil... Iskali so obstreljenega jelena in vsak izmed njih je vedel, koliko trpljenja lahko prihrani ubogi, izčrpani živali, če jo najde. Jazbečarka Snoba je bila takrat že precej stara, in to naj bi bil njen zadnji lov, kajti vid ji je že pešal, zobje so se ji majali, lovci

pa so pravili, da tudi na lovu ne pomeni več dosti, v primerjavi z njihovimi mladimi psi...

Najprej se je Snoba skoraj brez volje pustila voditi očetu, ki je bil že precej utrujen od naporne hoje. Naenkrat pa se je ustavila, nekaj zarenčala in ovohavala po tleh, nekajkrat nemirno obkrožila tisto mesto, potem pa se zagnala za sledom, če se lahko tako reče tistim drobnim, redkim krvavim kapljicam na vsakih nekaj metrov. Oče jo je izpustil in njen glas se je izgubil med temino smrekovih debel, a se je že čez nekaj minut spet zaslišal nekje v bližini. Oče je imel občutek, da se vrti v začaranem krogu, ko je naenkrat vse utihnilo. Poklical jo je najprej tiho, potem glasneje, toda oglasila se je spet šele na žvižg piščalke. Pritekla je in mu med lajanjem pokazala, kaj je našla. Jelen je pravkar izdihnil, kajti bil je še čisto toplel in ob pogledu na mogočno rogovje je očeta kar stisnilo pri srcu. Pobožal je Snobo in pobožali so jo tudi drugi lovci, kot bi se ji hoteli oddolžiti zaradi grdih obsodb. Ob prvih žarkih vzhajajočega sonca so posadili psičko na jelena in jo fotografirali kot junakinjo dneva. Priznali so, da je Snoba kljub svoji visoki starosti še vedno odličen lovski pes...

Konec zgodbe je žalosten in se je dogodil sredi sivine mestnih ulic, sredi hrumenja avtomobilov, sredi škripanja zavor...

Otroci so ji naredili lep grob in še zdaj se včasih z žalostjo spominjajo njenih zvestih temnih oči, ki so gledale tako prijazno in pametno.

Olga Mali,
Kranj, Begunjska 3

Bogata mlakuža

Če greš od Slane luže iz Grofije proti Peračici, opaziš tik ob poti mlakužo z mlečnato motno vodo, okoli nje pa mnogo stopinj srnjadi. Niže pod to mlakužo je še ena večja z dobrim kvadratnim metrom površine, ki je vsa blatna, saj brodi po njej srnjad, ki se ji vdira do 10 cm globoko. Mislim, da srnjad ne obiskuje teh »mlakuž« zgolj zaradi napajanja, saj tu teče tudi potoček s čisto vodo. Da bi ugotovil, kakšne snovi so raztopljene v tej vodi, ki tako privlači srnjad, sem poslal dva litra te vode kemični tovarni v Podnart v analizo. Čakati je bilo treba precej dolgo, ker se je voda v steklenicah očistila šele po šestih tednih.

Kemični laboratorij je ugotovil tole sestavo v primerjavi s pitno vodo iz vodovoda v Podnartu.

Vsečina	pitna voda	vzorec iz mlakuže
	vsebuje miligramov na 1 liter	
izparine	247,00	958,00
apna (CaO)	97,8	47,00
magnezija (Mg)	24,0	41,62
kremenca (SiO ₂)	4,3	295,00
klora (Cl)	5,2	120,5
železa	sledovi	65,7
sulfatov (SO ₄)	22,22	42,4
karbonatna trdota	12° N	25,57° N

Iz podane analize je razvidno, da je ta voda v primerjavi z navadno studenčnico mnogo bogatejša z raznimi rudninskimi snovmi, ki so nujno potrebne za obstoj in razvoj živalskega organizma. Tako je železo sestavni del hemoglobina — krvnega barvila, kalcij tvori kostno tkivo, žveplo je v beljakovini, ki tvori parklje, rogove in dlako, klor pa je sestavni del solne kisline, ki jo izloča želodčna sluznica za razkuževanje zaužite hrane, magnezij pa je nujno potreben za rast in razvoj živalskih organizmov. Sicer ga je navadno dovolj v zemlji in v prehrani, toda tako magnezij kakor prej naštete snovi se nahajajo v veliki množini prav v tej komaj opazni mlakuži.

V tem okolju je srnjad v dobri kondiciji in je klinični pogin izredno redek primer.

Stanko Lapuh

Fant se je oženil

Mimogrede na lovski posvet sem se namenil, da pregledam predel lovišča pod kočo naše Lovske družine Prebold.

Bilo je 10. 7. letos. Nekako ob pol šestih zjutraj pridem počasi v sredino lovišča. Pri debeli Kregarjevi bukvi postojim nekaj minut in že zaslišim šum po suhem listju. Nato pa že precej časa znani pik, pik. Bila je močno razvita nevesta srednjih let.

Z iste strani kot ona pridirja za njo znani ženin s sivo glavo. Po dobri četrturi »poroki« sta se oddolžila, da napravita »ohcet« v naravi.

Več radovednosti nisem zganjal; napotil sem se na lovski posvet. Seveda, po lovskem posvetu pride na vrsto tudi kaka z vinčkom zalita. Imeli smo s sabo tudi puške bokarice in karabine lovskega porekla. Pa le nagovorim Tonča, naj mi posodi »raven« krogelni naboj, ker sem imel pred

14 dnevi jaz »krivega«. Zares je ustregel in mi potisnil patrono v žep. Nato smo se dobre volje vračali domov na kosilo, ki je po dobri kapljici kar teknilo.

Popoldne se je nekoliko pooblačilo in tudi ohladilo. Proti večeru pride sosed Uplaznik in me nagovarja: »Pridi no nad sivca! Travo sem že pokosil, sedaj mi pa zahaja v fižol.« Rečeno storjeno.

Naslednje jutro, v ponedeljek, vstanem ob štirih zjutraj ter se napotim v bližino sosedovega fižola, misleč, da pride ženin s svadbе.

Rahlo je rosilo. In res po dobrem četrtturnem čakanju pride po drči z gozda najprej v rahlem diru srna, ki je ostro prečkala cesto. Ne dolgo za njo priskaklja sivi ženin. Zastane mu korak, zgubi sled in se napoti na priboljšek proti fižolu.

Na mah ga nekaj piči in postoji. Pogledam skozi merilne naprave. Usodni sunek Tončevega ravnega metka iz moje bokarice pretrga mir ponedeljskega jutra: nedeljski ženin je omahnil.

S težkim srcem sem mu prinesel zadnji grižljaj. Napotila sva se do Tonča, ki mi je seveda čestital za dober pogled.

Janko Marinč

Kuna

Kuna redko pride lovцу pred cev. Toda včasih pride tako nenadoma in takrat, ko jo najmanj pričakuje.

Lovski čuvaj je našel lisičino, v kateri je bila zvitorepka. Najprej si je napravil pot do stojišča, tako da je z grabljami odstranil vse listje in dračje. Nazaj grede je ogledoval ozek zelen pas mahu, ki ga je nagrabil z grabljami. Kako neslišno lahko hodiš po takšni poti! Toda njegovo pozornost je pritegnila smreka, katere veja se je močno pozibavala. Čez trenutek se je prav ob smrekovem deblu, malo pod vrhom, pokazala temna glava z rumenim grlom. Kuna, je spreletelo lovca. Roke so spustile grablje na tla in prijele za puško. Rezek pok in kuna je strmoglavila na tla. Lovce se je šele tedaj zavedel, da je razburjen, saj prej ni utegnil, ker se je vse prehitro zgodilo.

Ivan Drobne

Lisica z zanko

S prijateljem sva se 22. jan. 1967 odpravila na lisice proti Kozjaku. S sabo sva imela psa Belina. Komaj sem ga sprčil, je že dvignil

dolgouhca in lepo je bilo videti, kako lahkotno je skakljal v breg Kozjaka. Dolgo ni bilo psa nazaj in že sem mislil, da je morebiti zajca ujel. Pa zaslišim v daljavi njegov oster glas, ki se bliža. »Le zakaj se tako počasi premika?« me vpraša Ivan. »Gotovo je prašič«, sem dejal in hitro menjal naboje. Gonja je bila že čisto blizu, prašiča pa nikjer. »Glej jo, glej!« zakliče Ivan. Obrnil sem se in sprožil. Ivan steče pogledat in zakliče: »Marijan, to si pa lahko, saj je privezana na žico.« Res je lisica imela okoli vratu zanko, globoko zajedeno v meso, da je zaudarjalo po gnilobi. Dvakrat sem bil zadovoljen: ker sem uplenil lisico in jo hkrati rešil nadaljnjih muk.

Lovci pozor, odprite oči, ne prižaneste nikomur, ki nima dovoljenja za lov, zlasti pa ne zanarkarju!

Marijan Slak, LD Dobrnič

MIANI PIŠLIO

Z Mihom na srnjaka

Pozna jesen, listje odpada, gozd, polja, vinogradi, vse se pripravlja na zimo. Z Mihom, članom Lovske družine Ruše, sem začel hoditi na lov.

Ker sem bil dopoldan v šoli, sva hodila na lov pod večer, ko so zadnji sončni žarki ugašali za mogočnimi obronki Pohorja. Po gozdu sva stopala previdno, kajti vsak nepreviden korak bi lahko pregnal plaho žival. Že sva se hotela obrniti proti domu, ko mi Miha pokaže na rob jase. Zagledal sem srnjaka. Z dvignjeno glavo je stal na robu. Korak za korakom sva se mu približevala, da bi ga lahko ocenila. Imela sva srečo, kajti veter je pihal proti nama tako, da naju srnjak ni dobil v nos. Zazrl sem se v srnjaka, ki mu je bilo usojeno le še nekaj minut življenja. Tišino je pretrgal pok. Srh me je spreletel ob pogledu na umirajočo žival, ki se je vzpela z zadnjimi močmi. Vendar so njene bistre oči ugasnile, kajti Miha je dobro zadel.

Odlomil sem dva smrekova vršička, enega srnjaku za zadnji grizljaj, drugega pa Mihi da si ga je zataknil za klobuk in mu čestital.

Dušan, Limbuš 37 pri Mariboru

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

MEDNARODNA LOVSKA RAZSTAVA IN SEJEM LOVA IN RIBOLOVA v Novem Sadu, od 22. IX. do 5. X. 1967

Ocenjevalna komisija na delu

Mednarodna lovska razstava je odprta. Za to veliko mednarodno prireditev, pod pokroviteljstvom predsednika Jugoslavije Josipa Broza-Tita, ki je prvič v naši državi, so bile dolgotrajne priprave. Mednarodna komisija za ocenjevanje trofejev, z dvajsetimi jugoslovanskimi in petimi inozemskimi lovskimi strokovnjaki, je pričela z delom 20. avgusta. Predsedoval ji je hrvatski lovski strokovnjak Lazar Raić, kustos lovskega muzeja v Zagrebu. Predsedstvo mu je bilo poverjeno, ker ima kot ocenjevalec veliko znanja in bogate izkušnje. Sodeloval je na obeh jugoslovanskih lovskih razstavah in na mednarodnih razstavah v Berlinu 1937. l., v Düsseldorfu 1954. l. in v Firencah 1964. l. Slovenijo so v komisiji zastopali kot člani Ivan Fabjan, Veljko Variček in Blaž Krže. Kvantiteta in kvaliteta poslanih trofejev je rekordna. Častni dosmrtni predsednik Mednarodnega lovskega sveta Claude Hettier de Boislambert, ki se je pred razstavo mudil v Novem Sadu, je

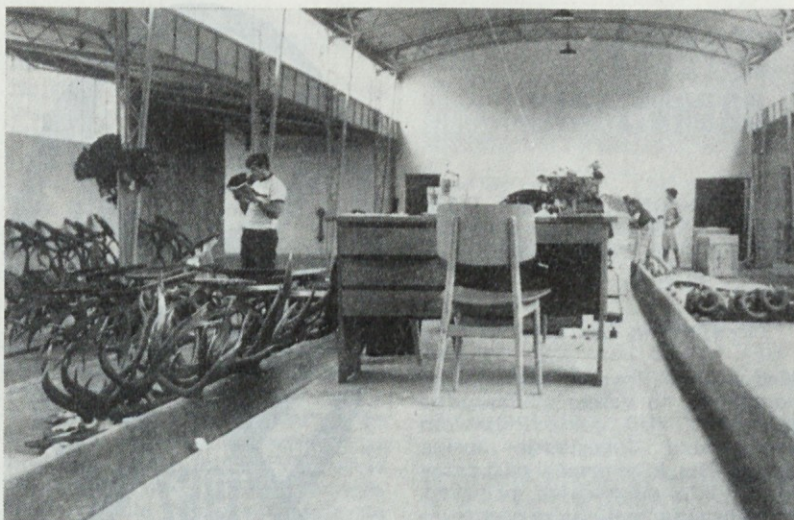

dejal, da je predvsem presenečen nad kakovostjo trofejev zadnjih let. Poslane vrhunske trofeje namreč — razen dosedanjih svetovnih prvakov, jugoslovanskega jelena in češkega muflona — presegajo vse dosedanje. Komisija je madžarskemu srnjaku, na vsak način novemu svetovnemu prvaku, uplenjenemu lani, prisodila čez 228 točk. Romunski medved s 380 točkami je senzacija posebne vrste, enako njihov gams s 140 točkami, ki pa je bil uplenjen že pred vojno. Madžarski damjek nima konkurenta. Poljska je s čekani (141 točk) pustila za seboj Romunijo, ki je doslej vodila v svetovnem merilu. Sploh so poljske in romunske trofeje največje

Trije prijatelji, ki so bili štiri mesece nerazdružljivi. Naš trmasti brak Dino je za čuda nadvse vzljubil srnjačka Mikija. Dino je namreč domišljav, kakor da je sam gospodar pri hiši. Zlepa ne pusti koga k hiši in posebno strog je bil takrat, ko je pazil na srčkanega gozdnega prijatelja.

Anica Polak, Kozje

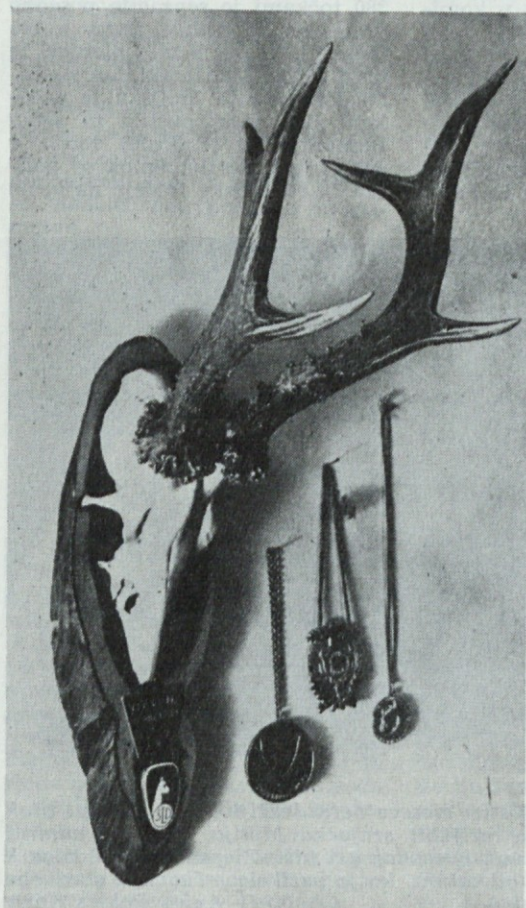

Pred ocenjevanjem trofej v Novem Sadu

Foto I. Fabjan

presenečenje. Romuni so jih skupno od 30 medvedov poslali kar 17 — vse za zlato medaljo. Posebnost so tudi krzna risov in volkov, zlasti pa trofeje afriške in severnoameriške velike divjadi.

Tudi v vrstnem redu jugoslovan-
skih trofej so nastale spremembe; dolgoletni prvak Jugoslavije, najboljši gams z Uršlje gore v Sloveniji se je moral umakniti gamsu iz Bosne s 122,5 točke, ki ga je uplenil Djuro Pucar-Stari.

*134 točk,
za razstavo
v Novem Sadu*

Foto VI. Pleničar

Letos na mednarodni lovski razstavi nastopa tudi Sovjetska zveza, ki pa do zaključka redakcije številke »Lovca« še ni poslala svojih trofej, s katerimi utegne presenetiti.

-elf-

PRVENSTVO LZ SLOVENIJE V LOVSKEM STRELJANJU ZA LETO 1967

Na strelišču LZS v Tomačevem pri Ljubljani je Lovska zveza Slovenije izvedla 30. 7. 1967 enajsto prvenstvo v lovskem streljanju na umetne golobe in tarčo srnjaka. Tekmovanje je otvoril Janez Bulc, predsednik komisije za strelstvo pri LZS. Tekmovalce so ekipe in posamezniki v obeh disciplinah, posamezniki pa tudi v kombinaciji. S svojimi ekipami se je streljanja udeležilo osem področnih zvez, članic LZS in LZ Pomurje. Ker LZ Pomurje ni član Lovske zveze Slovenije, je stroške za tekmovanje svoje ekipe in posameznikov nosila sama. Stroški za druge tekmovalce pa so bili kriti iz proračuna LZS. V obeh disciplinah je nastopilo 53 lovcev. Tekmovanje samo je bilo gotovo najkvalitetnejše do sedaj, kar potrjujejo tudi izredno dobri rezultati. Normo 80 % zadetkov za nastop na državnem prvenstvu je doseglo kar 19 tekmovalcev.

Ekipe Zveze lovskih družin Ljubljana, ki je vsa leta suvereno zmagovala na prvenstvih LZS, ima danes v ekipi LZ Ptuj enakovrednega tekmeča. Obe ekipi sta ob koncu rednega tekmovanja imeli enako število zadetih golobov in šele po dodatni seriji 15 golobov je zmagala ekipa Ljubljane z 1 golobom prednosti.

Med posamezniki je zmagal PETER DIMIC, ZLD Ljubljana. Za drugo mesto sta se borila FRANC RAKUŠA, LZ Ptuj in Jože ZADNIKAR, ZLD Ljubljana, oba z 48 zadetki. Po dodatni seriji 25 strelcev je zasedel 2. mesto FRANC RAKUŠA, LZ Ptuj.

V streljanju na tarčo srnjaka je zmagala ekipa ZLD Ljubljana s 70 krogi prednosti pred ekipo LZ Celje, ki je zasedla drugo mesto. V kombinaciji obeh disciplin je zmagovalec PETER DIMIC, ZLD Ljubljana, s 96 % zadetkov.

Letos je prvič na republiškem prvenstvu streljala na tarčo srnjaka tudi predstavnica slovenskih lovk, Lučka Kokalj, ZLD Ljubljana. S petimi zadetki v dvanajsti krog je dala v koš marsikaterega strelca.

O tekmovalstvu je poročal tudi dnevnik »Delo«, delno pa ga je posredovala tudi ljubljanska televizija.

Nagrade na tekmovanju so bile častne; vse zmagovalne ekipe so prejele pokale, posamezniki pa plakete in diplome LZS. Lepa pokala pa sta prispevala znana puškarna Johann Fanzo iz Borovelj v Avstriji in podjetje »Slovenija-sport« iz Ljubljane.

USPEHI:

Golobi posamezno od 50 možnih zadetkov

1. Peter Dimic, ZLD Ljubljana	49
2. Franc Rakuša, LZ Ptuj	48
3. Jože Zadnikar, LD Ljubljana	48
4. Rudi Rakuša, LZ Ptuj	46
5. Andrej Kos, LZ Pomurje	46
6. Karel Lužar, LZ Novo mesto	45
7. Mirko Korošec, LZ Ptuj	44
8. Otmar Zorčič, LZ Ptuj	44
9. Franc Lipovšek, LZ Maribor	43
10. Bogdan Jež, LD Ljubljana	43

Golobi ekipno od 200 možnih zadetkov

1. ZLD Ljubljana	182
2. LZ Ptuj	182
3. LZ Maribor	167
4. LZ Pomurje	165
5. LZ Krško	150

Srnjak posamezno od 120 možnih krogov

1. Bogdan Jež, ZLD Ljubljana	115
2. Lojze Grlevc, LZ Gorenjska	114
3. Sergej Črnič, ZLD Ljubljana	114
4. Janez Bulc, LZ Novo mesto	114
5. Peter Dimic, ZLD Ljubljana	113

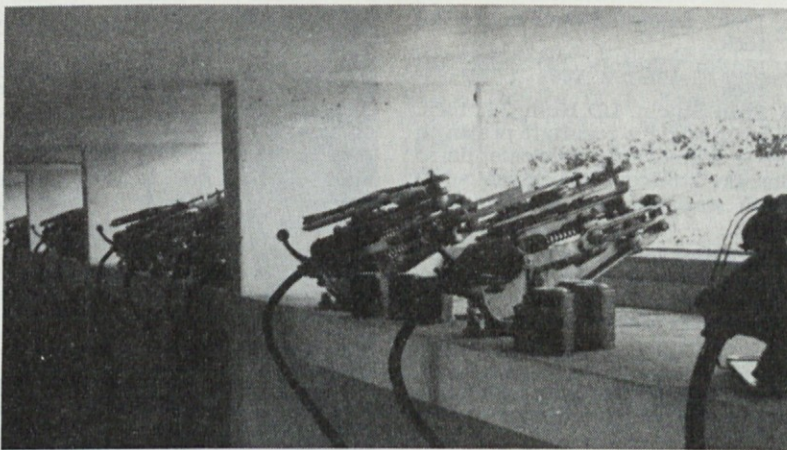
Srnjak ekipno od 480 možnih krogov

1. ZLD Ljubljana	448
2. LZ Celje	378
3. LZ Gorenjska	357
4. LZ Postojna	341
5. LZ Pomurje	327

Kombinacija obeh disciplin v ‰

1. Peter Dimic, ZLD Ljubljana	96 ‰
2. Jože Zadnikar, ZLD Ljubljana	92 ‰
3. Bogdan Jež, ZLD Ljubljana	91 ‰
4. Andrej Kos, LZ Pomurje	90,5 ‰
5. Sergej Črnič, ZLD Ljubljana	89,5 ‰

Janez Saksida

Metalni stroji na strelišču v Tomačevem so nared

Foto F. Cvenkel

Strelsko tekmovanje za občinski praznik mesta Celje, 23. 7. 1967

Kakor vsako leto, tako je tudi letos LD Hum-Celje priredila meddružinsko strelsko tekmovanje na umetne golobe in z malokalibrsko puško za prehodni pokal skupščine občine Celje. Tekmovanja se je udeležilo 10 sosednjih lovskih družin. Poleg občinske skupščine sta dala vsak svoj pokal še celjski občinski sindikalni svet in LD Hum-Celje, ki sta prišla v trajno last. Razen tega je LD Hum-Celje prispevala še 17 nagrad za najboljše strelce posameznike.

Po pozdravnem govoru starešine LD Hum, po nagovoru zastopnika predsednika občinske skupščine Celje in zastopnika Lovske zveze

Celje se je pričelo tekmovanje ekip in posameznikov. Ekipa je sestavljala po 5 strelcev. Vsak strellec je streljal na 10 golobov (možnih 100 točk) in 10-krat z malokalibrsko puško (možnih 100 točk). Posameznik je imel možnost doseči 200 točk, ekipa pa 1000 točk. Tekmovanje se je končalo ob 13. uri s sledečimi rezultati:

1. mesto — LD Hum, 693 točk,
2. mesto — LD Žalec, 627 točk,
3. mesto — LD Kajuh, 610 točk.

Prehodni pokal skupščine občine Celje je letos osvojila LD Hum, pokala v trajno last pa LD Žalec in LD Kajuh.

Najboljših 17 članov je prejel nagrade po vrstnem redu. Prvi trije so bili:

L. Kokalj, petkrat v dvanaesti krog!

1. Ivan Samec, LD Kajuh, 188 točk,
 2. Matko Vihernik, LD Žalec, 166 točk,
 3. Ivan Štucin, LD Hum, 163 točk.
- V primerjavi z rezultati prejšnjih let je tekmovalje pokazalo, da so dosežki strelcev, kot uspeh smotnih strelskih vaj, iz leta v leto boljši.

Prihodnje leto zopet na veselo svidenje na Gričku v Celju!

T. Korošec

Jože Benigar častni član Lovske družine Koper

Dne 15. jul. t. l. so imeli lovci, včlanjeni v Lovski družini Koper, posvet. Od 125 članov jih je bilo prisotnih 115. Še kar zadovoljiva udeležba v mesecu dopustov in kmečkih opravil. Sicer je zanesljiva udeležba na posvetih in občini zbora tu doma. Da smo to dosegli, je bilo potrebno zaostri čut odgovornosti, v prvi vrsti funkcionarjev. Tako smo prišli do tega, da imamo na sestankih 95–100 % udeležbo. To je potrebno pri LD, ki ima ca. 28 milijonov S din letnega prometa. Lanski bruto dohodek je znašal preko 14 milijonov S din, odstrel pa se suče okrog 3000 fazanov, 900 zajcev in 200 jerebic. Letos se bo odstrel fazanov občutno zmanjšal, ker jih, prvič nismo vložili, drugič pa nam razni pogoji niso bili naklonjeni. Na julijskem posvetu smo se pogovorili tudi o izvajanje programa dela in o odstrelu.

Posebno veselo razpoloženje je zavladalo, ko je gospodar LD Ito Pečarič v imenu skupine lovcev predlagal za častnega člana LD dr. Jožeta Benigarja, bivšega predsednika Lovske zveze Slovenije in lovca, znanega našemu članstvu po svojih stališčih vedno v korist lovstva. Vsi navzoči so z burnim odobravanjem sklenili, da dr. Jože Benigar postane častni član Lovske družine Koper.

LD Koper

Uspeh LD Sela pri Kamniku

Lovska družina Sela pri Kamniku, ki šteje le 21 članov, je leta 1960 s prostovoljnim delom in prostovoljnimi prispevki zgradila lovsko kočo. Potem se je posvetila ureditvi lovišča, ki meri 2500 ha. Razdelila ga je na več revirjev in za vsakega so odgovorni po trije člani. Tako je uspešno družini aktivizirali vse člane. S prispevki članstva, sosednjih družin in prijateljev lovcev si je leta 1966 nabavila svoj prapor, ki

ga je razvil bivši predsednik LZS dr. Jože Benigar. Slavja so se udeležile sosednje lovske družine ter zastopnik Zveze lovskih družin Ljubljana Janez Dolničar. Družina je kupila tudi senočet okoli koč in uredila okolje. Koča ima 12 postelj in vsak gost ima na voljo pijačo in posodo za kuhanje. Za uporabo koč in opreme vloži gost v pripravljeni nabiralnik ustrezno vsoto denarja kot odškodnino. Družina je uredila tudi pota do koč in sodelovala pri gradnji ceste, ki vodi v njeno bližino. Koča je lepo opremljena in je na voljo vsem lovcem in ljubiteljem narave. Ti uspehi so odraz požrtvovalnosti vseh članov maloštevilne lovske družine.

LD Sela

LITERATURA

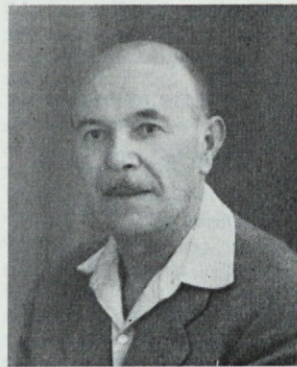
»Samo jazbečarji«

V založbi Albert Müller AG 3803 Rüschlikon — Zürich, Bahnhofstrasse 69, je izšla knjiga Friede Juohum »Lauter Dackel« (Samo jazbečarji), kjer so opisane ve-sele vragolije Sepla in njegovih pajdašev v humorja polnem pripovedovanju. Slehera zgodba raznih štirinožnih pavlihcev vzbuja sproščen smeh vseh ljubiteljev psov. Bralec te elegantno opremljene knjige naravnost osebno doživlja najbolj divje podvige teh krivonožcev, ki včasih delajo pra-

ve skrbi, največkrat pa pripravljajo mnogo veselja. Splošno znana trmoglavost in premetenost jazbečarjev se kaže včasih v poštenosti in iskrenosti, večkrat v bodrosti, vedno pa v podjetnosti in tudi v predrznosti. Knjiga je posebno priporočljiva za razvedrilo v dela prostem času, za boljšo prebavo in prijetno spanje.

J. K.

JUBILANTI

Slavko Vuk, član LD Vrhnika, domiseln in šaljiv, vedno pripravljen, da intonira kako »lovsko«, praznuje svojo 70-letnico in polstoletnico lovskega udejstvovanja. Znan nam je kot požrtvovalen delavec, režiser, igralec, pevovodja in pevec. Vzornemu lovskemu tovarišu, gojitelju divjadi in kinologu iskreno čestitamo k dvojnemu jubileju in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let v zeleni bratovščini!

Vrhniki lovci — K.

Martin Remih, 60-letnik, član LD Zagorje ob Savi, bорец v NOB, mitraljezec v Šlandrovi brigadi, 37 lovec, je bil za svoje požrtvovalno delo v lovski organizaciji, predvsem v LD Zagorje, odlikovan z Znakom za zasluge. Vedremu lovskemu tovarišu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih dni med nami!

Lovski tovariši — L. B.

UMRLI

Pavle Šmid, član LD Jošt, je v 75. letu starosti preminil. Splošno znanega lovca in zvestega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

LD Jošt

Janez Kahne, najstarejši član LD Višnja gora, v mladih letih lovec v ZDA, ki je leta 1965 prejel častno diplomu za svoje lovsko delo, je umrl lansko leto, star 86 let. Častitljivega lovskega tovariša bomo ohranili v častnem spominu!

LD Višnja gora

Viktor Lipovec, član LD Banja loka, učitelj iz Kužlja ob Kolpi, je v 67. letu starosti preminil. Pokojnik je bil soustanovitelj LD Banja loka, kot referent za kinologijo pa je mnogo pripomogel za njen razvoj kakor tudi za napredek lovstva na tem področju. Naj mu bo časten spomin!

LD Banja loka — J. L.

Alojz Rojko, član LD Voličina, je na pragu svojega 64. leta omahnil v večnost. Pokojnik je bil 40 let član zelene bratovščine in je nesebično delal za napredek družine in lovišča. Odlikovan je bil z Medaljo zasluge za narod. Vedrega lovskega tovariša in prijatelja bomo ohranili v trajnem spominu!

Lovski tovariši LD Voličina

Jože Perko-Tomažin, član LD Poljane, je letos v juliju, star 69 let, preminil. Kakor je bil pokojnik vesten in delaven obrtnik, tako je bil tudi zgleden lovec, ki je mladim tovarišem s svojo besedo in dejanjem kazal pravo lovsko pot. Lovci Poljanske doline ostanemo spoštovanemu tovarišu vedno hvaležni, kar je storil za vse nas in za napredek naših lovišč. Naj Ti bo lahka domača zemlja!

L. Z.

Viktor Pavlenč, član LD Mirna peč, je v 74. letu starosti dočrpel. Iskrenemu tovarišu in vzornemu lovcu svetel in časten spomin!

LD Mirna peč. — J. F.

LOVSKA KINOLOGIJA

PRIJAVLJENE PARITVE:

1. Foksterierji:

Hero JRP Fos 508 — Gučka JRP Fos 489, bila na tekmi, leglo 16. 8. 1967, vzreditelj Tone Štajer, Goričane 13, p. Medvode.

2. Nemški prepeličarji:

Kuno v. Geroweiher ZBDW 83/66 — Frika Šmohorska JRP Pr 5, leglo 24. 9. 1967, vzreditelj Valand Stanko, Sp. Poljčane 77, p. Poljčane.

3. Poentri:

Ago JRP Po 1346, bil na tekmi — Alfa JRP Po 1604, leglo 12. 10. 1967, vzreditelj dr. Boris Vidmar, Ljubljana, Masarykova ul. 66.

4. Epagneul bretoni:

Mali Vipavski JRP EB 158 — Astra delle Vallate JRP EB 162, leglo 14. 7. 1967, vzreditelj Danilo Ješ, Gradišče 6, p. Vipava.

5. Lovski terierji:

Krt Pobreški RMLT 1836 — Sila Pobreška JRLT 2350, bila na tekmi, leglo 1. 9. 1967, vzreditelj Anton Jurič, Beričevo 31, Pšata.

Horor Silvanus JRLT 2307 — Ara Šmohorska JRLT 2608, bila na tekmi, leglo 5. 10. 1967, vzreditelj Emil Bezgovšek, Stopce 2, Laško. Ramon Rodiški JRLT 2337 — Biba RMLT 1989, leglo 15. 10. 1967, vzreditelj Alojz Turšič, Ljubljana, Titova 23/a.

6. Braki jazbečarji:

Ago JRBj 1569 — Bistra JRBj 1727, leglo 15. 7. 1967, vzreditelj Janez Skobe, Golišče 14, p. Kresnice. Ajko JRBj 1853 — Murka JRBj 1626, leglo 15. 8. 1967, vzreditelj Rudi Kravanja, Snežnik, p. Stari trg pri Ložu.

7. Kdl. istrski goniči:

Cedo JRGki 3768 — Istra JRGki 3961, leglo 13. 9. 1967, vzreditelj Janko Černigoj, Predmeja 72, p. Ajdovščina.

Ari JRGki 3475 — Moja Travnogorska JRGki 3569, bila na tekmi, leglo 12. 10. 1967, vzreditelj Lovska družina Sodražica.

Ari JRGki 3475 — Aga Dobrepolska JRGki 4359, leglo 17. 10. 1967, vzreditelj Lovska družina Dobrepolje.

Ero Roški JRGki 4655 — Bela JRGki 4824, leglo 7. 8. 1967, vzreditelj Jože Pugelj, Kočevje, Roška c. 4.

Piko JRGki 2459 — Hajka Kočevska JRGki 4391, leglo 10. 8. 1967, vzreditelj Ivan Friškovec, Mislinja.

PRIJAVLJENA IN ZAŠČITENA PSARNA

»PODPOHORSKA« za nemške ovčarje, lastnik Jože Komočar, Maribor, Maistrova 10/II.

NOVA KINOLOŠKA SODNIKA

za ocenjevanje zunanosti službenih psov:

Stane Bradač, Ljubljana, Medvedova 20;

za ocenjevanje zunanosti in dela službenih psov:

Boris Bertonec, Ljubljana, Strelška ulica 9.

Kinološka zveza Slovenije.

ŠALI VI

»Žena, hk, jutri grem nad divjega, hk, mačka...«

»Mar ti ni eden dovolj?!«

ADO

»Kako, da imaš trofeje pred pasjo hišico?«

»Ja, veš... Bobi hoče samoupravljanje.«

ADO

Poročilo o izidu žrebanja »Spominske tombole« 1. septembra 1967 v Beogradu

Število dobitkov	Ime-vrsta dobitka	Zadele so tombolske srečke s števili, ozi- roma ki se končuje- jo s številkami
1	avtomobil »Zastava 750«	092924
200	spominkov — obeskov	283
1200	brošur »Lovačka revija	854, 005, 187, 690, 131, 995
40	škatel lovskega smodnika	3383, 8587
40	steklenic žganja »Manastirka«	2625, 6811
40	lovskih priročnikov BiH	6956, 3087
20	lovskih psov	7792
20	lovskih kravat	1577
20	keramičnih okraskov	7630
10	zavitkov testenin	89185, 01474, 06256, 58155, 88316
10	enodnevnih bivanj na razstavi in sejmu lova in ribolova	39542, 24620, 78933, 13069, 65252
20	zbird detergentov in mil	2179
20	gob	5416
40	brošur »Lov u Jugoslaviji	5860, 8454
20	zabojev po 100 tulcev za šibre- nico	5925
20	zabojev po 100 netilk	4764
40	zabojev po 100 start netilk	7327, 5973
40	zabojev po 100 malokalibrskih nabojev »Long« ali »Short«	7214, 8425
20	zavitkov reklamnih zbird olja	2195
10	najlon priborov za ribolov	06512, 85789, 09252, 11517, 75344
20	popolnih ribolovnih oprem	5628
20	umetniških slik	3290
1200	»Godišnjakov« instituta za znanstvena lovska raziskova- nja »I-IV«	199, 217, 086, 250, 536, 257
10	servisov za motorna vozila	02504, 05928, 6643, 38064, 20199
10	skulptur — bakrorezov	31279, 40563, 33496, 04685, 15973
40	izvodov »Formule i upute za ocenu lov. trofeja«	2696, 0676
20	knjig »Jelen«	3617
20	potovanj Beograd-Djerdap	1615
10	»Iskrapen« sedežev	30679, 87980 66254, 70597, 19733
18	lovskih pušk	42288, 50339, 95490, 77755, 53654, 75299, 33399, 86139, 91848
20	odstrelav srnjakov	8331
20	brošur »U djavoljemu kotlu«	1404
5	enodnevnih lovov v Vojvodi- ni v lovišču lovske zadruge	037812, 190245, 169797, 045198, 112318
5	kompletnih ribolovnih oprem za na morje	192729, 068169, 188379, 023918, 184504
2	šestmesečni brezplačni avto- busni vožnji po Novem Sadu	142087, 168796
2	košari s pijačo in cvetjem	026298, 132307
3	zavitki prehranbenih izdelkov	168448, 173829, 149172
4	škatle po 500 izstrelkov za zračno puško	180370, 111768, 192938, 054575
6	enodnevnih ribolovov na reki Bosni in Uni	198224, 093914, 165142, 185876, 091436, 170774
2	kolesi	061300, 128177
3	odstrelki gamsov	136116, 084347, 103730
3	lovske pentlje	123494, 011158, 154963

Število dobitkov	Ime-vrsta dobitka	Zadele so tombolske srečke s števili, ozi- roma ki se končuje- jo s številkami
10	meric za smodnik	049857, 015116, 160230, 195512, 013835, 191915, 021627, 175050, 080179, 067309
2	lovska noža	099893, 147711
1	zavoj 25 škatel cigaret »Mo- rava«	003235
2	odstrela srnjakov	041716, 107540
1	lovski rog	176354
1	dvogled	195047
1	blago za hlače	028932
2	liščja kožuha	005146, 111360
1	kožuh kune zlatice	057453
1	potovanje na Madžarsko	138116
1	potovanje v Italijo	023386
1	potovanje v Carigrad	143941
1	lovska puška kalibra 12, št. 14603	038478
1	lovski karabin	153571
1	zaboj 12 steklenic vina	114605
4	moške srajce	031541, 028444, 171645, 013147
6	moških vetrovk	062509, 105247, 060798, 113296, 019804, 083301
2	enodnevna lova na skalne je- rebice	087990, 058254
5	lovov na Hutovu	065285, 166332, 065758, 002074, 184827
3	strojčki za vstavljanje netilk	041002, 147329, 089186
2	strojčka za robljenje	160283, 003320
5	zank za pernatu divjad	170171, 056852, 085545, 032615, 111163
2	toka za lovske puške	024377, 155409
2	lovska noža	166752, 149990
1	zračna puška M-56, št. 41	007088
1	dvogled 6 × 30	102607
2	odstrela jelenov	179988, 087326
1	odstrel gamsa	155863
1	jermen za lovske puške	063764
1	lovski stolček	111030
1	torba za lovske puške	155520
1	jermen za lovske karabin	171966
1	blago za lovske kroj	021004
1	tok za lovske karabin	107101
1	torba za lovske karabin	010041
1	oprema za ribolov	003127
1	pletana klubska garnitura	046604
4	pari usnjenih dokolenk	052064, 071966, 109506, 085401
3	lovski klobuki	161307, 150898, 178105
1	šotor »Lindau« s priborom	060037
1	čoln — Laptaš	082407
1	motor za čoln	187590
5	dvodnevnih bivanj na razstavi in sejmu lova in ribolova	087752, 122004, 065134, 162889, 141125
1	par minkov (nerc)	109455
2	kosa blaga za lovske srajce	045614, 168233
2	»Iskrapen« ležišči	007862, 153785
5	gumijastih čolnov	141721, 064817, 114157, 095368, 125224
1	moped	158003
1	pisalni stroj »Biser«	033463
1	potovanje v Francijo	133926
1	potovanje v Nemško demokra- tično republiko	069021
1	odstrel medveda	106909
1	puška trocevka	086358

Dobitke lahko dvignete od 23. septembra 1967 dalje preko uprave Novosadskega sejma, Novi Sad, Hajduk Veljkova 11, telefon 511 135. — Pravica do dviga dobitkov preneha z 31. XII. 1967.

Zveza lovskih organizacij Jugoslavije

talis

V I N A G

E K S P O R T - I M P O R T M A R I B O R

KOMPAS
LJUBLJANA

50 turističnih poslovalnic po Jugoslaviji

50 luksuznih turističnih avtobusov
za organizacijo izletov in
potovanj po Jugoslaviji in
v inozemstvo

125 osebnih avtomobilov za izposojanje brez šoferja

PODJETJE ZA POSPEŠEVANJE
ZUNANJE TRGOVINSKE
IZMENJAVE

GENERALEXPORT

BEOGRAD - DJURE DJAKOVIĆA 31

s svojimi specializiranimi turističnimi agencijami

YUGOTOURS LTD.

LONDON W. 1,
150, Regent Street

YUGOTOURS Inc

NEW YORK, N. Y./10017
521 Fifth Avenue

YUGOTOURS

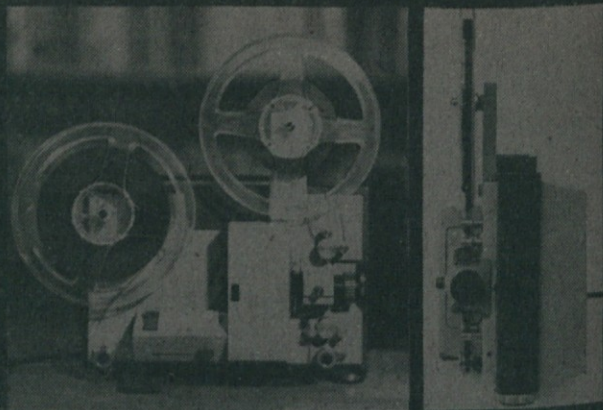
MILANO
Via Agello 18

YUGOTOURS A. B.

STOCKHOLM
Drottninggatan 65

prodaja kompletne lovskoturistične aranžmaje za lov
in ribolov na vseh področjih Jugoslavije.

Za podrobnejše informacije se obračajte neposredno
na navedene agencije ali na Generalexport, sektor
za turizem, Beograd

Kar je pomenil našim staršem družinski album, pomeni modernemu človeku projektor. Človek današnjega časa je človek akcije, ki mu je mirujoča slika mrtva in premalo zanimiva. Pritegne ga šele živa slika – resničen posnetek življenja. Majhni svitki posnetega 8 mm filma hranijo v sebi delček resničnega življenja, ki vedno znova ob vsakem času zaživi pred nami ter nam obudi najdražja doživetja in spomine iz življenja naših najbližjih, z izletov, s potovanj ali športnih dogodkov.

8-milimetrski projektor ISKRA 8, ki vam ga predstavljamo, je nastal v tovarni Združenega podjetja ISKRA KRANJ po dolgoletnem študiju in na temelju izkušenj pri proizvodnji profesionalnih in pol-profesionalnih projektorjev. ISKRA 8 je kvaliteten, sodoben, oblikovan 8-milimetrski projektor za trajno in zanesljivo uporabo. Za svojo estetsko dognano obliko je dobil priznanje na I. Mednarodnem bienalu industrijskega oblikovanja v Ljubljani in na razstavi LGA-Zentrum Form v Stuttgartu.

Kinoprojektor ISKRA 8mm